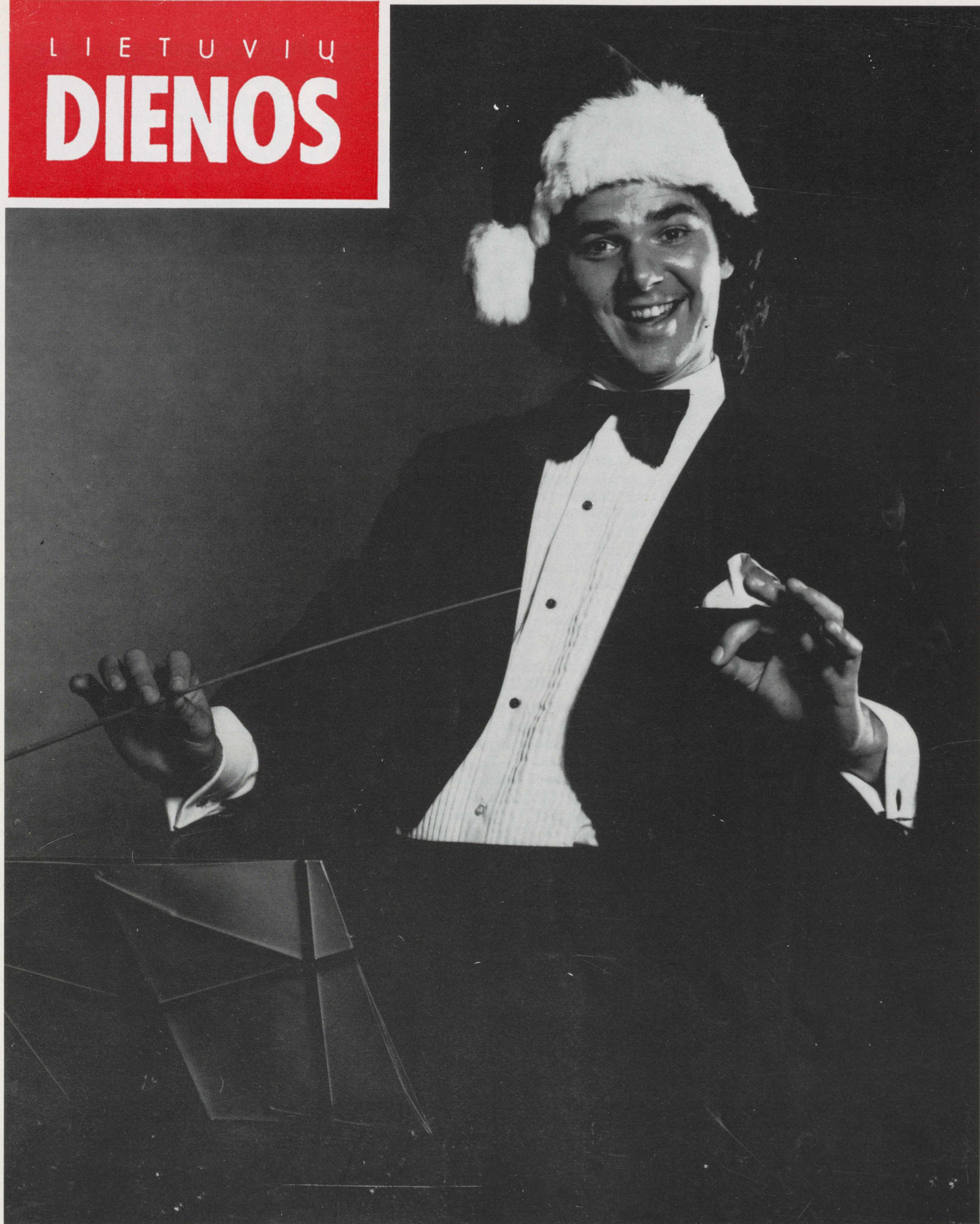

LIETUVIŲ
DIENOS

ALEXANDRE STANKE-STANKEVIČIUS

LITHUANIAN DAYS

FEBRUARY

1984

1984 M. VASARIO MĖN.

LIETUVIU
DIENOS
LITHUANIAN DAYS

(ISSN : 0024-2950)

4364 Sunset Blvd.—Hollywood, CA 90029
Telefonas:664-2919

1984, Vasario **Nr. 2 (341)**
February, 1984 **No. 2 (341)**

Eina XXXIII metai
Volume XXXIII

• •
"LIETUVIŲ DIENOS" YRA SUJUNGOTOS SU "KALIFORNIJOS LIETUVIŲ," LEISTU 1946-49 M.
"LITHUANIAN DAYS" IS COMBINED WITH
"CALIFORNIA LITHUANIAN," PUBLISHED 1946-49

Redaguoja
REDAKCIJINĖ KOLEGIJA

Rūta Skirius, MPA
Margis Matulionis, MA
Arūnas Barkus, MS
English Editorial Staff

Antanas F. Skirius
Leidėjas/Publisher

• •
Straipsniai, autoriaus pasirašyti pavarde, slapyvardžiu ar inicialais, nebūtinai reiškia ir redakcijos nuomonę
Signed or initialed articles do not necessarily reflect the opinion of the editors or Lithuanian Days magazine

Panaudojant medžiagą, prašoma pažymėti šaltinį
Use of material from "Lithuanian Days"
permissible only with indication of this source

Prenumerata atnaujinta automatiškai, nelaukiant atskiro pranešimo. Nutraukdamas prenumeratą, skaitytojas administraciją painformuoja laišku
Subscription will be renewed automatically at expiration date. If subscription is to be discontinued, notice to that effect should be sent to the publication

Leidžiama kas mėnuo, išskyrus liepos ir rugpiūčio mėn.
Published monthly, except July and August

• •
Please send any changes of address to:
LITHUANIAN DAYS
4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029
Allow six weeks for the change

• •
Atskiro nr. kaina \$2.00 Single Copy \$2.00
Prenumerata \$20.00 metams Kanadoje \$25.00
Subscription \$20.00 Per Year Canada \$25.00
Garbės prenumerata /Honorary subscription \$35.00
"Second Class Postage Paid at Los Angeles, CA"

VIRŠELIAI/COVERS
FRONT COVER

Šiame numeryje atžymime jauną Kanados, Montrealio lietuvių muziką Aleksandrą Stankevičių, tarp Montrealio prancūzų žinomą kaip Aleksandre Stanke. Jo biografija angliškai tilpo L.D. sausio mėn. pusl. 16, todėl čia trumpai parašysime lietuviškai.

A. Stankevičius gimė 1957 m. liepos 19 d. Montrealyje, Kanadoje. Jo tėvas Aloyzas Stankevičius, o motina prancūzė Marie-Josée Beaudoin. A. Stankevičius pradėjo piano pamokas nuo keturių metų amžiaus. Nuo 9 m. amžiaus jis buvo priimtas į Montrealio Muzikos konservatoriją. Nuo 14 m. amžiaus jis kasdien po 3 val. ėmė piano pamokas. Vėliau muziką studijavo McGill universitete.

Vėliau įėjo plokštelių gamybos studijas kaip pianistas ir kaip kompozitorius ir direktorius., Pirma jo paruošta plokštelė buvo "Let It Out", tai moderniškos muzikos kūrinys

Jis taip pat paruošė lietuvišką plokštelę "Kalėdos" ir G. Čepkauskienės lyrinių dainų plokštelę, pavadinta "Gina Capkas", kur telpa B. Budriūno, J. Stankūno, G. Gudauskienės ir J. Govėdo kūriniai. Kitoje plokštelio pusėje klasiški V. Herbert, W. A. Mozart, R. Syczynski, F. Von Flotow ir J. Strauss kūriniai.

Jo kalėdines giesmes ir kitus kūrinius transliavo 80% Kanados radijo programų. Jis yra geras dirigentas ir choro vadovas. Daugiau apie A. Stankevičiaus gyvenimą rasite L.D. sausio mėn. ir šiame numeryje.

BACK COVER

Šiuose namuose Vilniuje Lietuvos Taryba savo posėdyje vasario mėn 16 d., 1918, pasirašė Lietuvos Nepriklausomybės aktą, po kurio pasirašė šie Tarybos nariai: Dr. J. Basanavičius, K. Bizauskas, M. Biržiška, S. Banaitis, P. Dovydaitis, St. Kairys, P. Klimas, D. Malinauskas, V. Mironas, St. Narutavičius, A. Petrulis, Dr. J. Šaulys, K. Šaulys, J. Šernas, A. Stulginkas, A. Smetona, J. Smilgevičius, J. Staugaitis, J. Vailokaitis, J. Vileišis.

The following delegates signed Lithuania's Independence Act in Vilnius on February 16, 1918.

L.D. KOMPIUTERIO FONDUI

Po 500 dol.—

Leonardas Baltušis

Po 200 dol.—

Rūta ir Petras Sakai, G. ir M. Gliaudžiai

Po 100 dol.—

Domas Vailokaitis, Vytautas Bacevičius, Albinas Markevičius, Stasys Damulis, August Underhill, Miltonas Starkus, Sofija Brazauskas.

Po 50 dol.—

Vladas Šimoliunas

Po 25 dol.—

Feliksas Masaitis, Mrs. E. Barkus (Omaha, Nebraska), Vladas Pažiūra, Elzbieta Kardelienė (Montreal, Canada).

Po 20 dol.—

Anatolijus Milunas (Chicago), Zenonas Milunas, Vladas Gilys, Algirdas Gustaitis, A. Galdikas, V. Fledžinskas, Vyt. Tomkus.

Po 10 dol.—

Jonas Kutra

Po 4 dol.—

P. Gasparonis

Visiems aukotojams esame labai dėkingi.

L.D. ir L.A.V. leidėjai

TURINYS/CONTENTS

LIETUVIŠKOJI DALIS

Iš praeities ir dabarties.....	3
Šv. Kazimiero 500 m. sukaktis.....	4
Lietuvos atstovo, dr. S. A. Bačkio, žodis Vasario 16-tos proga.....	5
Lietuvos pasiuntinybės prie Šv. Sosto pranešimas.....	5
Tautos Globėjui, <i>Stasys Yla</i>	5
Naujų Metų preliudas, <i>Kotryna Grigaitytė</i> ..	5
Laiko žingsniai, <i>Vincas Stonis</i>	6
Poetas Vincas Stonis.....	7
St. Santvaro "Buvimo pėdsakai" <i>Alė Rūta</i>	7
Išigykime vertingus Lietuvos žemėlapius, herbus.....	7
Šeštasis teatro festivalis.....	8, 9, 10
Siuntinėlis, <i>Alė Rūta</i>	10
Vieningai švėskime Vasario 16 d. šventę...	11
Kazimieras Lukšys Amerikoje ir Lietuvoje, <i>Irena Lukšytė Goddard</i>	12
Grįžo jie tylūs, <i>Juozas Kralikauskas</i>	14

ENGLISH SECTION

Saint Casimir, Patron Saint of Lithuania.....	15
St. Casimir, The Vatican Archives, by Rev. Vytautas Pikturna.....	16
Untitled, by <i>Rasa Banys</i>	16
Interview With Alexandre Stanke, by <i>Rūta Skirius</i>	17
Yuletide On Trofimovsk.....	20
The Cross of Vytis.....	20
A Genuine Soviet Woman.....	21
Greetings, by <i>Dr. Stasys Bačkis</i>	21

Veikli ALT-o valdyba. Pirmoje eilėje sėdi iš kairės: Kun. dr. J. Prunskis, Teodoras Blinstrubas, ALT-o įstaigos vedėja J. Blinstrubienė, pirm. dr. K. Šidlauskas, Adelė Gabalienė, ir dr. J. Valaitis. Stovi, iš kairės: Julius Pakalka, dr. Leonas Kriaučeliūnas, Grožvydas Lazauskas, Aleksandras Domanskis, M. Pranevičius, Viktoras Naudžius ir Petras Bučas. —Foto Jonas Tamulaitis

Officers of Lithuanian American Council. First row, from left: Rev. Dr. J. Prunskis, Teodoras Blinstrubas, ALT office manager J. Blinstrubienė, pres. Dr. K. Sidlauskas, Adele Gabaliene, and Dr. J. Valaitis. Standing, from left: Julius Pakalka, Dr. Leonas Kriaučeliūnas, Grožvydas Lazauskas, Aleksandras Domanskis, M. Pranevicius, Viktoras Naudžius and Petras Bucas.

Iš praeities ir dabarties

Ne be reikalo Vinco Kudirkos „Tautiška giesmė“, parašyta XIX a. pabaigoje, ilgainiui tapo lietuvių tautinės veiklos programiniais šūkiais, jungiančiais gyvenimo pozityvizmą su istoriniu idealizmu; o atkūrus nepriklausomą Lietuvos valstybę — paskelbta ir naudota valstybiniu himnu.

Apie tame kūrinyje poetiškai keliamas idėjas būtų galima prirašyti eilę straipsnių, o iš jų sudaryti ištisą tautinės veiklos programą.

Kas gi jame keliama, teigiama, propaguojama? Kuo jį giedodami įsipareigojame?

Imkime tik pirmąjį (iš dviejų) posmą. Kategoriškas teigimas, kad „Lietuva tėvy-

nė mūsų“, rodos, nė vienam iš mūsų nekelia abejonės, nors dabar daugelis jau gimusių už Lietuvos sienų gal ir norėtų dėl to ginčytis, nepagalvoję, jog tarp „gimtinių“ ir „tėvynės“ vargu ar galima dėti lygybės ženklą. Nemaža vyresniosios kartos lietuvių, šiandien sulaukusių 60 ir daugiau metų yra gimę tolimuose Rusijos plotuose (kai I pasaulinio karo metu jų tėvai buvo pasitraukę į Rusijos gilumą); kiti gimė Latvijoje, Lenkijoje ir dar kur kitur. Ir vis tiek jų tėvynė yra ne Rusija, ne Latvija, ne Lenkija, bet Lietuva. Taip pat ir ne vieno, bet šimtų ir gal ne tūkstančių, vidurinėsios kartos lietuvių, gimusių (II pas. karo metu ir po karo) Vokietijoje, Austrijoje, ar vėliau Jungtinėse Amerikos Valstybėse, anie kraštai yra tik gimimo (atsitiktiniai) kraštai, gi jų tėvynė yra Lietuva. Toji pat Lietuva, kaip jų tėvų ir protėvių žemė. Kai kurie mūsų filosofai tėvynę tapatina su tauta, kurią senovės lotynai vadino *patria*. Tautiškumo asmuo gali ir netekti, atsisakyti, *nutautėti*; galima netekti ir tėvynės, tačiau jos atsisakyti negalima, kaip negalima atsisakyti tėvo nei motinos.

Antrasis teigimas, kad Lietuva — didvyrių (dabar sakytume ir didmoterų) žemė, asmeniui, paskendusiam kasdienybės smulkmenose, ar kapitalistiniame pertekliuje, partijų rietenose, ar draugijų bei sambūrių konkurencijoje, politinių veikėjų nesutarimuose ar visiškam indeferentizme, iš pirmo žvilgsnio gali atrodyti ne tik ne-realu, romantiška, bet ir labai abejotina.

Bet pažvelkime į tą „didvyrių žemę“ iš arčiau. Lietuvos praeities didvyrių vardą išskėlė romantiškieji Lietuvos istorikai, jais didžiavosi „Aušra“, „didvyrių milžinų“ kultą didžia kūrybine galia išreiškė Maironis, ir šiandieną nuo to kratytis ir vėl įrodinėti, kad ne, kad Lietuva tai nykštukų žemė būtų ne tik naivu, neteisinga, neprotinga, net juokinga. Nesuprantame to didyriškumo siaurai tik Vytauto, Kęstučio ar kitų kunigaikščių galdynės žygiais; tai ne vien prieš Rusijos carus sukilimų vadai ir dalyviai, bet ir savanoriai kariai nepriklausomybės kovų didvyriai; tai ir 1940-tųjų metų sukilimo (kuriame dalyvavo visa tauta) dalyviai; tai ir daugelis dabartinių žinomų ir nežinomų kovotojų okupuotoje Lietuvoje, kurie už tikėjimą ir už tautinę lietuviško žodžio bei minties laisvę eina į kalėjimus ir į tremtį. Jų vardų ir darbų pilni išeivijos laikraščiai, jų garsas nuskamba per visą laisvąjį pasaulį — kunigų ir pasauliečių, moterų ir mokslo vyrų bei paprastų eilinių. Jų nepripažinimas tautinės kovos didvyriais būtų pradžia savo lietuviybės atsižadėjimo.

Jie visi, praeities ir dabarties didvyriai, kalba į mūsų tautinę sąžinę: Nejaugi tu norėtum užsimerkti prieš realybę ir užsimišti ausis prieš jų šauksmą, išsivaduoti iš lietuviškos kartų grandinės ir nuriedėti į beveidžių, bedvasių masių bedugnę? Šiuo metu, kai visi ieško savo „šaknų“, nejaugi tu jas norėtum nutraukti, nuo jų

Nukelta į 4 psl.

sąmoningai atsisakyti? Tai klausimai ne vien vaikams-jaunimui, bet ir tėvams — viduriniajai kartai ir jų tėvams, kurie atsižada tėvynės kaip anas senojo testamento vyresnysis brolis už dubenėlį košės atsižadėjęs savo pirmgimystės teisių.

Gal ties “gardaus valgio šaukšto” (anot Kudirkos) patriotai ir neskaitys šių žodžių, gal jų ir nedaug tėra mūsų tarpe, bet būtų geriau, kad jų nebūtų nė vieno. O pasilpus dvasiai semkimės stiprybės ne tik iš istorinės praeities, bet ir iš Lietuvos dabarties, kurios likimo esame laimingai išvenę. Ir tai mus įpareigoja. Ypač šiuo momentu, minint Vasario šešioliktąją, kurios reikšmę vienu sakiniu yra nusakęs senas Lietuvos patriotas (“Balanos gadynės” autorius M. Katkus) 1937 m. rašytame laiške V. Krėvei-Mickevičiui: “Aš teigiu, kad tikroji Lietuvos istorija prasideda 16-tą vasario 1918 m.”

1921 m. kun. J. Tumas-Vaižgantas rašė: “Ei, Lietuvos pilieti! Kas esi, vistiek kaimynai tave pravardžiuos kietasprandšiu užsispyrėliu. Tai ir būk pasiryžėlis. Brangus daiktas nepigus. Pirkis laisvę nepriklausomybės metais ir visu savo širdies ir kišenės turtu! Gal bus dar sunkiau. Ir vis dėlto tai nereikš, jog nesulauksi palengvėjimo. Jei lauksi, sulauksi. Žinoma, ne sudėjęs rankas.

Taigi kovon už laisvą Lietuvos Respubliką kas turtu, kas ginklu, kas dvasios gaivinimu, — mums šviesi ateitis, mes laimėsime, nes visi laimėja, kas stengiasi teisėtai. Teisė, tiesa ir teisybė viešpatauja, nors ją nuolat trukdo sauvalė, melas ir suktybės!”

Šiandieną mums lengviau, negu tada, 1918 — 1921 metais, nereikia tėvynę ginti ginklu; čia mums lengviau negu ten, Lietuvoje — negresia nei kalėjimai, nei tremtis į Sibirą. Mus tautinė pareiga tešaukia prisidėti, Vaižganto žodžiais tariant, tik “turtu ir dvasios gaivinimu”, — kiek kas pajėgiame ir kaip kas suprantame. Ar tai per daug? Ar tai nepakeliama?

Mūs laimėjimas tikras, jei nepasilpsime pusiautkely, jei neištrūksime iš amžių grandinės, jei savo himną giedame su pakilimu ir su dvasios ryžtu “te stiprybę semia!”

J. ANDRIAUS sudarytą LIETUVOS ŽEMĖLAPI, išleista Devenų Kultūrinio Fondo, galima užsisakyti:

P.O.Box 10782
St. Petersburg, Florida 33733

Šv. Kazimiero 500 m. sukaktis

Šiais metais kovo mėn. 4 d. sueina 500 metų nuo šv. Kazimiero mirties. Viso pasaulio lietuviai tą sukaktį ruošiasi iškilmingai atžymėti, ypač jaunimo organizacijos ir parapijos. Lietuvos Vyčiai, ateitininkai ir skautai laiko jį savo globėju.

Apie šv. Kazimiero gyvenimą kun. Stasys Yla yra kondensuotai aprašęs “Ateitininku Vadove.” Įdomesnius to rašinio dalis čia panaudosime.

• • •

I. Bruožai. Biografai pristato mums jį kaip stipraus žvilgsnio, kietai suspaustų lūpų, aukštos kaktos, stačios stambios nosies, žodžiu — išmintingų ir valingų bruožų jaunuolį. Jo mokytojas Jonas Dluogošas savo metraščiuose yra užrašęs: “Puikus, retų gabumų ir nuostabaus mokslumo jaunikaitis.” Kitas jo mokytojas, italas Kalimachas, apie jį prasarė: “Divus adolescens — šventas jaunuolis.” Kazimieras buvo iš tų, kurie žinojo, ko siekia.

Gimė karališkajame Krokuvos dvare 1458 spalio 3. Augo penkių brolių ir šešių seserų šeimoje. Mokėsi namų mokykloje. Buvo ruošiamas karališkom pareigom ir jau trylikos metų buvo siunčiamas į Vengriją sosto užimti. Po nesėkmingo žygio dar mokėsi, o vėliau talkino tėvui valstybės reikalus tvarkant.

Tėvas Kazimieras, Jogailos sūnus, buvo kartu ir didysis Lietuvos kunigaikštis. Su juo ne kartą keliavo į Lietuvą ir šventasis Kazimieras. Pirmą kartą buvo Vilniuje 1475, turėdamas 17 metų. Antrąjį kartą atvyko su tėvu 1479 ir pasiliko ligi 1481. Grįžęs į Krokuvą, dvejus metus pavadavo tėvą, palikusi Vilniuje tvarkyti Lietuvos reikalų. Savarankiškiau veddamas valstybės reikalus, jaunasis Kazimieras parodė didelės išminties ir kietos valios. Visiems stengėsi būti teisingas, bet nesivaržė atleisti iš pareigų netikusius valdininkus.

Tretį kartą grįžo į Lietuvą 1483 vidurvasaryje. Čia stiprino misijų darbą, kurį tuo metu Lietuvoje vykdė vienuoliai bernardinai. Kazimieras siūlė nebestatyti naujų cerkvių ten, kur bernardinai buvo išvystę apaštalinę savo veiklą. Šv. Kazimieras pasidarė Lietuvai simbolis kovos prieš Maskvą: kas tik buvo “priešmaskoliška,” vėliau buvo siejama su jo asmeniu.

2. Šventumas. Grįžęs tretį kartą į Lietuvą, traukėsi iš viešojo gyvenimo ir pasišventė daugiau gailėstingiems darbams. Tuo metu ėmė reikštis jo džiova, gal būt, kaip pasekmė kieto gyvenimo. Jaunas valstybininkas, paveldėjęs jogailaičių ir habsburgų dinamiką, kartu buvo ir asketas. Jo nepaveikė to meto humanistinės pažiūros. Jis prasiveržė aukščiau savo laiko srovės. Jausdamas sunkią valstybės padėtį ir matydamas diduomenės palaidumą, jis atgailojo ir pasninkavo. Dienomis užimtas darbu, naktis

praleisdavo maldai. Tai įveikė jo sveikata, bet pašventė jo misiją savo laikams.

Šventumas jį žavėjo. Domėjosi didžiųjų šventųjų pavyzdžiais. Daug skaitė ir ypač mėgo šv. Bernardo raštus. Iš čia, greičiausiai, jo žavesys Dievo Motinai, papildytas nuo Vytauto laikų lietuviuose pakilusi ypatingu pamaldumu į Mariją.

Kazimieras mirė Gardine 1484 kovo 4, tuoj po Pelenų dienos, vos išaušus. Šventojo palaikai buvo nuvežti ir palaidoti prosenelio Gedimino mieste Vilniuje.

Nuo 1521 garbinamas kaip šentasis, nuo 1636 pop. Urbono VIII aktu paskelbtas Lietuvos globėju, nuo 1947 pop. Pijaus XII — ypatingu Lietuvos jaunimo globėju. Pop. Pijus XII rašė: “Rimtai apsvarstę ir apaštalinės galios pilnybe, tvirtiname, skiriame ir skelbiame šventąjį Kazimierą, išpažinėja, visos lietuvių jaunuomenės ypatinguoju danguje esančių globėju pas Dievą.”

3. Globa. Skirdamas šv. Kazimierą ypatingu “lietuvių jaunimo globėju, pop. Pijus XII turėjo galvoje šių dienų mūsų janimą. Popiežius prisiminė tuos iš lietuvių jaunimo, kurie “kovojo ir atidavė savo gyvybes už altoriaus ir šeimų židinius”; tuos, kurie “ištremiti į tolimus ir nesvetingus kraštus”; tuos, kurie, “pasilike tėvynėje, yra suvedžiojami bedievių viliojimais”; pagaliau tuos, kurie “netekę tėvynės, turi apsigyventi Europos, Vidurinės Amerikos, Australijos kraštuose.” Toje nelaimėje jaunimas reikalingas globėjo, kuris “šviestų kaip aiškus krikščioniškojo gyvenimo pavyzdys.” Popiežiui buvo žinoma, kas “šios tautos jaunimas, ištikimas savo senam tikėjimui, su didesniu atsidėjimu šaukiasi šv. Kazimiero pagalbos.”

4. Reikšmė. Platesnės reikšmės jis turi kaip simbolinis vada mūsų tautos kovose prieš Maskvą. A. Maceina rašo: “Šv. Kazimiero pasirodymas Lietuvos kariams prie Dauguvos buvo ženklas, kad lietuvių tauta, nors ir maža, nėra pasiryžusi pasiduoti didžiulei Maskvai kaip tik todėl, kad ji atstovauja visiškai priešingai idėjai, negu pravoslavija,” o dabar — ateizmas. “tasai kuklus jaunikaitis dabar yra iš tikro ant balto žirgo sėdįs riteris, vedęs lietuvių tautą kovon už Dievo žodį. Garbinti šv. Kazimierą šiandien reiškia ne tik atkreipti į tokias jo dorybes, kaip maldingumas ir skaistumas, bet it prisiminti pasaulio kovą už Kristų. Šiandien valstybėje pasaulis pasiekia aukščiausios galios ir tuo būdu esti įgalinimas vesti kovą (prieš Kristų) pačiu žiauriausiu būdu. Čia ir glūdi Kristaus kovos su pasauliu sunkumas ir tragiškumas. Bet kaip tik todėl, kad dabar lietuvis veda kovą dvasinėmis priemonėmis, jis gai labiau tikėtis šv. Kazimiero pagalbos, negu seniau. Nepavargti kovoje už Kristų yra pats svarbiausias uždavinys. Šv. Kazimiero garbinimas neleis mums pavargti.”

“LIETUVIŲ DIENOSE” GAUNAMOS KNYGOS

□ **DAŽYTAS VUALIS.** Pasaulio garsaus rašytojo W. Somerset Maugham romanas, pagal kurį susuktas filmas “Septintoji nuodėmė.” Lietuvių kalbon vertė Stp. Zbarskas. Kaina \$3.00.

Lietuvos atstovo, dr. S. A. Bačkio, žodis Vasario 16-tos proga

Vasario 16 Dienos proga nuoširdžiai visus sveikinu Lietuvos Diplomatinės ir Lietuvos Pasiuntinybės Washingtone vardu.

1918 m. Vasario 16 Dieną, Lietuvos Taryba Vilniuje paskelbė Lietuvos valstybės nepriklausomybės atstatymo Akta, kuris yra neužmirštas veiksma visiems lietuviams visiems laikams. Jis jungia visus lietuvius vieningam ryžtui visuomet ginti Lietuvos valstybės laisvės ir nepriklausomybės bylą. jis primena, kad mūsų tauta, gaivinama didinga praeitimi, valstybine patirtimi ir stiprinama tautinėmis tradicijomis bei nepalaužiamu ryžtu būti laisva ir nepriklausoma — atstatė Lietuvos valstybės nepriklausomybę, kuri buvo ginkluotomis kovomis užtikrinta. Tarptautinė valstybių bendruomenė pripažino Lietuvos valstybę ir daugelis Vakarų valstybių ir šiandieną tebelaiiko ta pripažinimą galioje, nepripažindamos nelegalios Sovietų okupacijos.

Praeitais metais Europos Parlamentas, Prezidentas Reagan ir JAV Kongresas keliais atvejais pasmerkė Baltijos valstybių okupaciją ir priminė Sovietų Sąjungai jos neteisėtus nusizengimus žmogaus teisėms ir pagrindinėms laisvėms Baltijos valstybėse.

Šių metų pradžioje keli parlamentarai pateikė Europos Pasirlamentui rezoliuciją dėl Sovietų okupacinės valdžios Lietuvoje vykdomo religinio persekiojimo, o JAV Atstovų Rūmai vasario 7 d. priėmė anksčiau Senato priimtą sutartinę rezoliuciją, kuria JAV Prezidentas prašomas imtis visų reikalingų žygių, kad būtų iškeltas Baltijos valstybių laisvo apsisprendimo reikalas Jungtinių Tautų Organizacijos forumuose, ypačiai J. T. Žmogaus Teisių Komisijos sesijoje, vykstančioje Ženevoje, kaip pirmasis klausimas svarstant tautų laisvo apsisprendimo teisę ir jos pritaikymą tautoms, esančioms kolonijiniame ar svetimųjų dominavime. Tą rezoliuciją prašoma, kad tokiuose forumuose būtų svarstomi pranešimai, kurie gaunami apie žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių pažeidimus Lietuvoje, Latvijoje bei Estijoje ir būtų pareikštas JAV-bių susirūpinimas, kad Baltijos valstybių gyventojams būtų užtikrinta laisvo apsisprendimo teisė ir laisvė patiems pasirinkti tokį valdymosi būdą, kokio jie nori be svetimųjų įsikišimo. Be to, toje rezoliucijoje pabrėžta yra, kad JAV pastoviai atsisako pripažinti neteisėtą Sovietų okupaciją Baltijos valstybių ir palaiko diplomatinis santykius su nepriklausomą Lietuvos, Latvijos ir Estijos respublikų atstovais.

Šiomis dienomis išleistame Valstybės Dep-to leidinyje apie Žmogaus teises įvairiose valstybėse pasakyta, kad Sovietų Sąjungos laikysena šiuo klausimu prasilenkia su priimtais tarptautiniais standartais tuo reikalu. Ten rašoma, kad Sovietai kalina asmenis, kurie siekia žodžio ir tikėjimo laisvės bei darbo unijų organizavimo. Dažnai jie nuteisiami ištremiami į tolimas vietas ir kalinami griežto režimo

sąlygomis.

Ateinančią savaitę JAV Kongrese, Senate ir Atstovų Rūmuose, bus paminėta Vasario 16-tosios sukaktis. Tuo reikalu senatorius Percy, santykiams su užsieniais Senato komisijos pirmininkas, vasario 3 ir 7 d. d. kalbėjo Senate ir kvietė savo kolegas senatorius jungtis su juo Lietuvos nepriklausomybės dienai Senate paminėti Vasario 21 d. Jis pabrėžė, kad nežiūrint sovietinio režimo priespaudos — lietuvių savo krašte tvirtai pareiškia savo tautinę ypatybę ir pasididžiavimą savo tautinėmis tradicijomis. Senatorius Zorinsky vasario 8 d. pareiškė, kad "Mes turime kovoti už Lietuvių Tautos laisvę ir nepriklausomybę," pridurdamas, kad "JAV-bėms priklauso kreditas, kad jos niekuomet nepripažino Sovietinės aneksijos, o lietuvių amerikiečiai to nenurims, kol jų broliai už geležinės uždangos bus jų pavergėjų persekiojami, deportuojami, ištremiami, kalinami. ar grūdami į psichiatrines institucijas."

Paminėti dalykai rodo, kad Lietuva turi draugų ir kad lietuvių veiksniai, organizacijos svetur, pavieniai lietuvių ir Lietuvos Diplomatinė ir Konsulinė Tarnyba ryžtingai veikia, primindami pasauliui lietuvių tautos neteisėtą okupaciją ir siekdami, kad Vakarų pasaulis Lietuvos laisvės bylą daugiau domėtųsi ir dažniau Lietuvos, Latvijos ir Estijos laisvės ir nepriklausomybės atgavimo reikalą keltų. Lietuvos Diplomatinės Tarnybos reikalu šia proga noriu pridurti, kad jos veikla nėra nutrūkusi. Sovietams Lietuvą okupavus, nuo 1940 metų LDT savo veiklą derino išvien su Lietuvos vyriausybės paskirtu diplomatijos šefu, buvusiu Lietuvos užsienių reikalų ministru Stasiu Lozoraičiu, ėjusi tas pareigas iki mirties — 1983.XII.24 d. Po jo mirties, pagal vėlionio valią, tas pareigas teko perimti šiuos žodžius kalbančiam. LDT ir toliau tęs, kaip ligi šiol, savo veiklą, gindama Lietuvos teises ir interesus.

LDT, lietuvių veiksniai, organizacijos ir visi lietuvių besireiškia Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės atstatymo veikloje yra labai dėkingi J.A.V-bėms, jų vyriausybei, Kongresui ir visiems, kurie kreipia dėmesį į mūsų laisvės bylą ir jos eigoje padeda. Ypačiai su giliausia pagarba reiškiamas dėkingumas sesėms ir broliams tėvynėje, kurie būdami nežmoniškoje priespaudoje stengiasi išlaikyti tai, kas lietuvių tautai brangiausia ir rodo mūsų tautos gyvastumą. Didingos idėjos nemiršta kaip žmonės. Gyvuos ir Lietuvai!

LIETUVOS PASIUNTINYBĖS PRIE ŠV. SOSTO PRANEŠIMAS

Lietuvos Diplomatijos Šefui, min. S. Lozoraičiui, mirus, Lietuvos atstovas prie Šv. Sosto, vykdydamas iš anksto gautus nurodymus, persiuntė Dr. S. A. Bačkiui, Lietuvos Charge d'Affaires Washingtone atitinkamus dokumentus, kuriais jam yra perduodamos Lietuvos Diplomatijos Šefo pareigos. Jas Dr. S. A. Bačkis pradėjo vykdyti 1983 m. gruodžio mėn. 24 d.

V. Bičiūnas

šv. Kazimieras

Stasys Yla

Tautos Globėjui

Šventas Kazimierai, amžiais prisimenam
Tave lyg žiburį aukšto dangaus.
Meldi pas Viešpatį, vedi ir kvieti mus
Ilgesiu, nerimu Dievo žmogaus.

Išskleidei vėliavą švento tikėjimo,
Ženklinai kryžiumi mūsų kelius.
Apglobei Lietuvą, audrų vis liečiama,
Stiprinai, drąsinai brolius savus.

Nūnai maldaujame, švieski iš naujo mum
Audriam gyvenime žvilgsniu drąsiu.
Lyg vytis — riteris, išaukęs švyturiu,
Veski į pergalę ryžtu nauju.

Šventas Kazimierai, amžiais prisimenam
Tavo užtarmą mūsų tautoj.
Melskis pas Viešpatį, veski ir kvieski mus
Telktis ir vienytis laisvės kovoj.

Kotryna Grigaitytė

Naujų Metų preliudas

Be tikro auksinio peizažo,
akvarele sau nuotaikas dažom.
Atbėgus iš rūko iliuzija,
Tikrovę mūs paliktą liūdija.

Kai supamės vėjo sūpynė
į laukus žvaizdės išipynė,
po kojomis gėsta žarijos
lobius mūs ir laiką surije.

Gyvenimas gimsta iš naujo
ir pumpurus, atžalas krauja.
Spalvose, garsuose pasimete,
rikiuojasi naujosios gretos.

Laiko žingsniai

Vasaros vakaras

Gėsta paskutinis
Saulės spindulys;
Giesmę vakarinę
Pradeda svirplys.

Pirmosios žvaigždės
Mirkčioja aukštai;
Slepiasi į rūką
Upė ir šlaitai.

Gėlės pasilenkė
Snaudžia prie takų;
Vėjas nebedrįsta
Judinti šakų.

Ratai nebedunda
Gatvėj ir keliuos:
Tuo žemele visą
Sapnas užlūliuos.

1908

Vakaro daina

Gražių dainelių daug girdėjau
Tyluoju vakaro laiku,
Bet kai į tolį jas lydėjau,
Nebuvo liūdna nei klaiku.

Tik vieną dainą vakarinę
Širdis pamilo man karštai,
Ir neberimstu, kol aušrine
Užtemdo brėkšdami rytai.

Gaili ji buvo kaip gegutės
Graudingos raudos tylumoj,
Švelni kaip čiulbesiai lakštutės
Žaliam miškely sutemoj.

Visi kalnai ir kloniai gaudė
Nuo jos svaiginančios gaidos,
Ir vakarai, ugnim nuraudę,
Taip nežerėjo niekados.

Bet vis labiau dainelė tilo,
Pabūgus rūpesčių žmogaus,
Ir su aušra drauge pakilo
Takeliais žydrojo dangaus.

Erdvių gilybėn ji paniro
Tarytum laimė prarasta,
O man nulinko, man nusviro
Kančių sukaustyta kakta.

Dabar kas vakarą žvaigždėtą
Budžiu ir laikiu tos dienos,
Kai dainą, prieblando girdėtą,
Dangus man vėl padovanos.

1914

Nemunui

Iš "Kauno sonetų"

Nemune, mano svajotas tiek kartų,
Sveikinu tavo neramiąją srovę, —
Bangos, tiek amžių be ženklo nuplovę,
Kiek pasakytų, jei žodį ištartų!

Jei praeitis tau iš dugno išnertų,
Neščiau gal širdį į Mildos šventovę,
Svaigčiau, regėdamas Vytauto šlovę,
Ar nusilenkčiau prie Margirio vartų.

Gal su Mickevičium, skardį suradę,
Kurtume tavo pašonėj balandę
Ar apdainuotume liūdną Marilę;

Bekalbant miniai, gal rasčiau Valančių...
Nemune, varstai tu savo rožančių,
Amžiai gi ilsis kaip stygos nutilė!..

Jei ne tu

Nemunėli, tavo klony
Taip platu!
Būtų žemė nemaloni,
Jei ne tu.
Kam vienatvėje bemočiau?
Kam godelę begodočiau,
Jei ne tu?

Pušynėli, tavo gūdį
Vėl juntų.
Kas supras, ko siela liūdi,
Jei ne tu?
Nors salėlydžiai ir raustų,
Kas klajoklį bepriglaustų,
Jei ne tu?

Mano gryčioj, lyg už grotų,
Taip kurtų!
Kas, svirpleli, man pagrotų,
Jei ne tu?
Pats mėnulis gal nešviestų
Ir pečiai nebesitiestų,
Jei ne tu!

1926

Ramunė

Žemė virpa nuo griausmo granatų,
Tankai žarsto klaikia ugnimi,
O ramunė pas vieškelį platų
Žiūri saulėn kukli ir rami.

Nesuskaitomos voros atriėda,
Ir atšliaužia kariai iš daubos.
Ramunėle, kas mažąjį žiedą
Tau su meile žiūrės ir globos?

Visa žemė jau liepsnomis žydi,
Ir misterija vyksta šiurpi.
Ramunėle pas vieškelį didį,
Kam viltingai galvelę supi?

Sutrupėjo betonas ir plienas,
Ir sugniužo atėję pulkai.
Gintarini žiedeli, tu vienas —
Tarp griuvėsių tik tu išlikai!

1941

Vincas Stonis (Kun. Kazimieras Žitkus)

ŽEMEI

Nerami kaip iššautasai švinas,
Mano Žeme, ardves tu rašai;
Tave girdo putojantis vynas
Ir nekaltojo kraujo lašai.

Tau surizgo pabūklų staugimas
Suvaikučių švelnia šypsena;
Taip saldus tave pabėgimas,
Taip šiurpi tavo dovių kaina!

Karuselėje tavo apsvaigės,
Nusilenkti tau, Žeme, einu,
O tenai, kur kvazarai jau baigias,
Amžių pasaka plaka sparnu.

Mano Žeme, kam mažą dulkelę
Taip stipriai į save tu glaudi?
Kur mane pro žvaigždėtąjį kelią,
Kur nunešti mane tu žadi?

1945

Laiko žingsniai

Nuo raukšlėtų, senų piramidžių,
Pro dangoraižių triukšmą ir tvaiką
Kaip verpetų lašelis palydžiu
Nežinion nužygiuojantį Laiką.

Ir matau — iš padangių alkojų
Jis akimirkų tūkstančius sviedė,
Ir sukniubo jam žvaigždės po kojų,
Ir palūžo gėlė baltaziedė.

Vai, sukurčiau aš, Laike, sukurčiau
Tavo garbei ne vieną dar posmą,
Jei žibuoklės žiedely užburčiau
Tavo mostais vairuojamą Kosmą.

Bet girdžiu — nuo pilkų piramidžių
Tavo pėdos pro šalį vis žvaga,
Ir tylus aš tave bepalydžiu —
Amžinybės žygiuojantį Magą...

1948

POETAS VINCAS STONIS

Ar žinote, koks ir kur šiuo metu gyvena seniausias lietuvių poetas? Tikriausiai, nedaug kas. Kauno Žaliakalnyje gyvena kun. Kazimieras Žitkus, pernai gruodžio 17 d. sulaukęs 90 metų.

Nusilpus klausia ir akys poetui nebelaidžia skaityti ar rašyti, per dieną daugiausia laikosi namuose, tačiau į bažnyčią, lazdele pasiramščiudamas dar pats nueina ir domisi gyvenimu bei spauda.

K. Žitkus kilimo vabalnikėnas, kaip Leonardas Žitkevičius, Aloyzas Baronas; lankė Panevėžio gimnaziją, o Kaune baigė Kunigų seminariją ir kunigu išventintas 1919 m. 1953-59 m. buvo tos pačios Kunigų seminarijos rektorium.

Nepriklausomybės metais ėjo Kauno katedros vikaro ir poroj gimnazijų kape-liono pareigas.

Kas iš mūsų nesižavėjo M. Pečkauskaitės apysaka "Vincas Stonis"? K. Žitkui, matyt, ne tik apysaka, bet ir jos vyriausio veikėjo vardas patiko, kad jis jį pasirinko savo literatūriniu slapyvardžiu.

Vincas Stonis — poetas iš Dievo malonės: puikiai eiliavo nuo pat pirmo spaudoje pasirodžiusio eilėraščio. Tikslūs rimai, skambus, taisyklingas ritmas, graži kalba, nors vabalnikėnui dėl latvių kalbos įtakos taisyklingai kirčiuoti yra nelengva. Bet V. Stonis rašo, kaip vyturelis čiulba: taip jis čiulbėjo pernai, taip užpernei, taip prieš 50 ir daugiau metų.

Temų jis liečia daug: ilgesys, liūdesys, skausmas dėl pasaulio neteisybių, žmogaus menkystė, jo kelionė per šį gyvenimą, šio pasaulio disonansai, karai, vargai. Bet visa tai skamba lengvai, be didelio tragizmo, tartum tai būtų tik "akimirkos žaismai". Praeina visos nelaimės, šilai nudūsauja, vėtra nustūgauja, žemė prakaitą sugeria, ašarėlės nubyra — ir vėl dangus giedras, gyvenimas šviesus ir laimingas. K. Žitkus nepaprastai švelnaus būdo ir skaidrios dvasios žmogus, tad ir jo kūrybinis pasaulis nežino didelių tragedijų.

Būdamas kuklus ir be didelių poeto pretenzijų, Vincas Stonis laikėsi atokiai nuo literatūrinių sambūrių-sąjūdžių bei triukšmingų srovių, niekam neužkliuvo, kad būtų "sumaltas", užtat neiškilo, nepatekdamas į jokią savo meto antologiją, nors jo posmais žavėjosi jaunimas, ir kai kurie eilėraščiai virto dainomis, kaip "Gražių vainelių daug girdėjau" (Jis yra ir pavasarininkų himno autorius).

Pirmą poezijos rinkinį sentimentalium vardu "Ašarėlės" (nors čia ne žmogaus ašaros, o gėlės vardas), išleido 1924 m.

Gerai pažindamas jaunimą, pažiesiems parašė eilėmis puikų Katekizmą, kuris tačiau karo sukuriuose nebuvo išleistas.

Pasukęs į grynai religinę tematiką, rašė religinius eilėraščius iki gilios senatvės, ir po II pas. karo užsienyje nemažai buvo spausdinta religinių ciklų periodikoje, o 1979 m. pasirodė visas 170 psl. rinkinys vardu "Tau, Marija".

1970 m. ok. Lietuvoje išleista jo poezijos rinktinė "Lyrika" (redagavo A. Sluckaitė); rinktinė apima kūrybą nuo 1908 m. iki 1969. Iš jos paimti ir šio poezijos puslapio eilėraščiai.

St. Santvaro "Buvimo pėdsakai"

"Ar mūsų pėdsakai turės kokią nors prasnę?
Kur tą atsakymą surasme?" —Dedikacija

Stasys Santvaras — "Buvimo pėdsakai," aštuntoji lyrikos knyga. Viršelis ir poeto portretas — Vytauto K. Jonyno, portreto nuotrauka — K. Daugėlos. Išleido "Vilties" draugijos leidykla, mecenatė — Alė Valiukaitė-Santvarienė. Tiražas — 800 egz. Kaina \$8. Gaunama leidykloje, 6116 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio 44103, ir pas platintojus.

Poetas, dramaturgas, kritikas, paskaitininkas-kultūrininkas Stasys Santvaras savo pėdsakus literatūroje ir apskritai mūsų kultūroje "mina" jau virš 60-ties metų. Daugumą jo raštų sudaro poezija; už "Rubajatų" rinkinį 1978 m. yra gavęs LRD-jos premiją. Poezija reikia laikyti ir jo lyrines dramatizuotas pasakas bei libretus operoms ir baletui ("Sužadėtinė," muzika J. Pakalnio, 1943 m.) Pats buvęs operos solistu ir gerai pažįstas scenos meną, Santvaras labai pasitarnavo mūsų Teatrui, išversdamas iš italų kalbos, arba ir pats parašydamas sulietuvintus tekstus operoms, ar solistų dainuojamoms dainoms; išsivijoj labiausiai žinomas šios jo operos: "Dana," muz. Juliaus Gaidelio; "Priesaika," muz. Vyt. Marijošiaus; "Lietuviai — I Lituani," muz. A. Ponchiell'o, tekstas St. Santvaro, verstas iš italų kalbos.

"Buvimo pėdsakai" yra, tartum, telkinys geriausio, ką Stasys Santvaras iki šiol yra davęs lietuvių poezijos pasaulyje. Čia yra visa jo širdis ir siela: kuo eilė metų sielojosi, kas jį skaudino ar džiugino, kaip žmonėse ir daiktuose jis atrasdavo filosofinių krislų.

Šio apstaus poezijos rinkinio skyriai yra šie: "Dainų ir sapnų atspindžiai," "Septyni miestai," "Rubajatai," "Žmogus ir daiktai."

"Tau aš atidaviau širdį,
Atidaviau mintis — —
Laimės troškulių pagirdė
Saldžioji meilės naktis."

("Daina" —14 p.)

Daina-poezija, ar daina-daina? Poetas Santvaras buvo studijavęs jaunystėje dainavimą — Klaipėdoje ir Milane, Italijoje, kur vokales studijas baigė. Kurį laiką buvo operos solistu, o vėliau — beveik visą laiką ir talentus paskyrė darbuodamasis mūsų raštijai. Jis buvo studijavęs ne vien dainavimą, o taip pat dailės istoriją ir literatūrą.

Atidavė jis duoklę ir Tėvynei: buvo išėjęs savanoriu, kovoti už Lietuvos Nepriklausomybę (net sužeistas buvęs).

Visa jo plačių gyvenimo interesų panorama, gili erudicija ir jautriai į viską atliepianti širdis atsispindi ir jo "Buvimo pėdsakuose." Į šiuos posmus sudėjęs apnuogintą poeto sielą: sva-

jones, neįvykusius lūkesčius, džiaugsmų sudužimus, ilgesį, meilę, filosofinį susimąstymą . . .

Poetinė St. Santvaro rašymo formaneosimbolitinė, nors ikvėpimo jis ieško ir randa realiuose gyvenimo reiškiniuose. Po nežymios "Keturių vėjų" įtakos jis buvo atsisakęs maironinio eiliavimo; vėliausiai vėl yra išsiliejęs savotiškais ketureiliais. Kaip ir šis: "Poetas," eilėraštis skirtas Bernardui Brazdžioniui:

Pavasaris giriose gieda,—
Virš pievų virpa vyturiai,—
Tarpukalnių bedugnėn akmenys nurieda,
Sidabro drobėm rengias pagiriai . . .

Kaip eukaliptas, tu prie kelio stovi,
Pavėsy šukauja vaikai— —
Tai alda rytmečio didingoji šventovė,
Giesmėj užsiburia laikai . . ." —141 p.

Visoje knygoje, bet ypač paskutiniame skyriuje St. Santvaras vis labiau susimąstęs transcendentiniais klausimais ir tą susimąstymą mėgina išreikšti poetiniais palyginimais bei taikliais vaizdais. Rašymo formą St. Santvaras susikūrė ir išlaikė savitą, nesekęs nė vienu kuriuo poetu, nepritapęs pilnai nė prie srovės. Jo eilėdara — rimų bei ritmo rėmuose, melancholiškai banguojanti — ar tai rubajatuose, ar į klasikinius panašiuose ketureiliuose.

"Kasdieną aš skinu po vieną lapą
Nuo medžio didelio obels.
Beskindamas lapus, nueisiu aš į kapą —
Ir man širdies negels . . ."
("Kalendorius," 164 p.)

Viršelio ryškios oranžinės ir violetinės su balta spalvos, abstraktus grafinis piešinys, titulinis bei autoriaus vardo įrašai — atraktyvūs ir tikrai meniški.

—Alė Rūta

ISIGYKIME VERTINGUS LIETUVOS ŽEMĖLAPIUS, HERBUS

Besidomintiems Europos ir Lietuvos kultūra, praeitimi, geografija, istorija, kartografija patartina įsigyti vertingus tos srities Lietuvos žemėlapius, herbus, atspausdintus juoda-balta, Persiunčiama nelankstant:

Lietuvos žemėlapis 1:1,000,000 mastelio, sudarė Algirdas Gustaitis, papuoštas Lietuvos miestų herbais. 37 x 32" inčų (94 x 82 cm) su pakraščiais. \$10.00 pasiimant iš leidėjų. JAV, Kanadoje persiunčiant \$12, kitur \$13. Leidėjai Lietuvos Šaulių Sąjunga Tremtyje ir Lietuvos Istorijos Draugija. Chicago, 1982 m.

1595 m. G. Mercator'iaus Lietuvos žemėlapis, su aiškinimais. 30 x 21" inčų (74¼ x 55 cm). Pasiimant iš leidėjų \$5.00. JAV, Kanadoje persiunčiant \$6.00, kitur \$7.00. Leidėjas Lietuvių Istorijos Draugija. Chicago, 1982 m.

PRAŠOME ATNAUJINTI
"Lietuvių Dienas" 1984 metams

ŠEŠTASIS TEATRO FESTIVALIS

JAV Lietuvių Bendruomenės Kultūros Tarybos, pirmininkaujanti Ingridai Bublienei, Teatro Festivalis įvyko 1983 m. lapkričio 24-25-26-27 dienomis Chicagoje, Jaunimo Centro salėje.

Festivalyje dalyvavo šešios dramos grupės: Clevelando Vaidila su A. Ruksėno "Posėdis Pragare," režisiorius P. Maželis; St. Peterburgo "Žibintas," su A. Kairio komedija "Testamentas," režis. D. Mackialienė;

Hamiltono "Aukuras" su P. Vaičiūno "Tėviškės Pastogėje," režis. E. Kudabienė; Los Angeles Dramos Sambūris su D. Mackialienės "Nepripažintas Tėvas," režis. D. Barauskaitė-Mažeikienė ir dail. Algis žaliūnas.

Kodėl nedalyvavo Chicagos dramos sambūriai?

Šeštojo Teatro Festivalio rengimo komitetą sudarė: J. Šlajus, išd.; A. Kairys, pirm.; B. Jasaitienė, vicepirm.; M. Marcinkienė, žymenu

vakaro vadovė; A. P. Bagdonas, sekr.; A. Valavičius, ekonomas.

Clevelando "Vaidyla" laimėjo pirmą vietą už vaidybą, ir Petras Maželis už dekoracijas ir režisavimą. Vertinimo komisiją sudarė rašytojas Č. Grinevičius, dailininkė M. Ambrozaitienė ir ršytojas P. Gaučys.

Žemiau talpiname nuotraukas scenų iš vaidybų. Ne visos grupės prisiuntė nuotraukų.

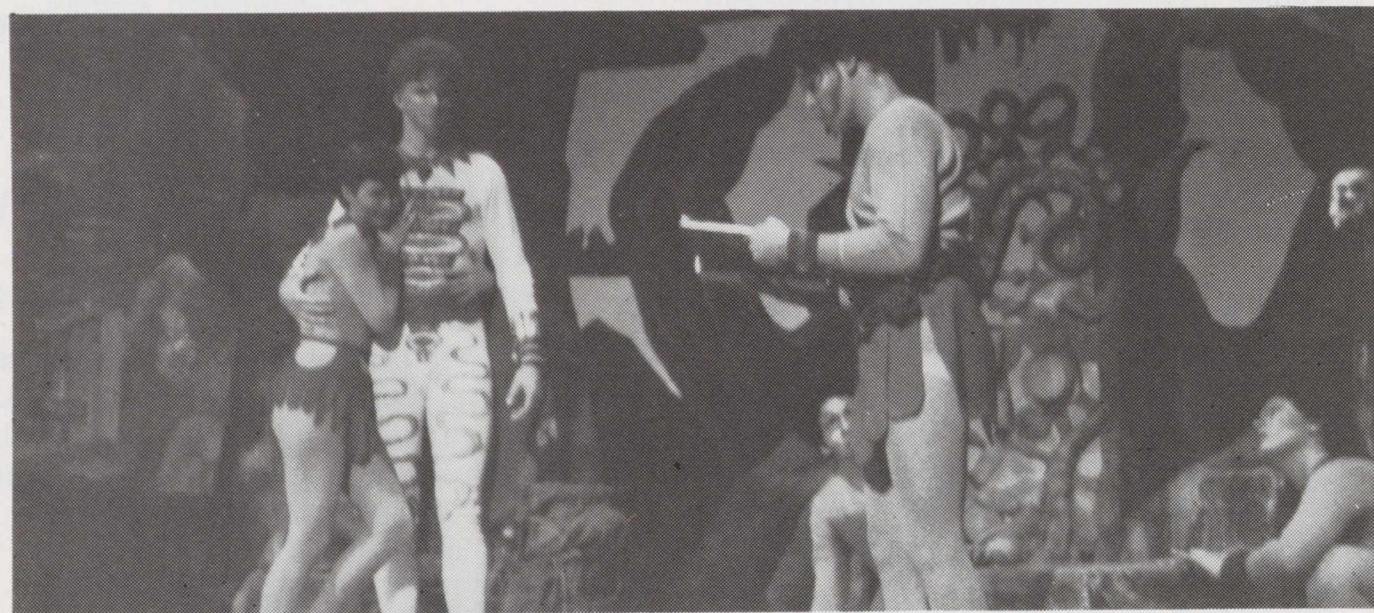
Clevelando "Vaidila"

Vaizdai iš Algio Ruksėno dramos, "Posėdis Pragare."

Scenes from the play "Conference in Hell" by Algis Ruksenas

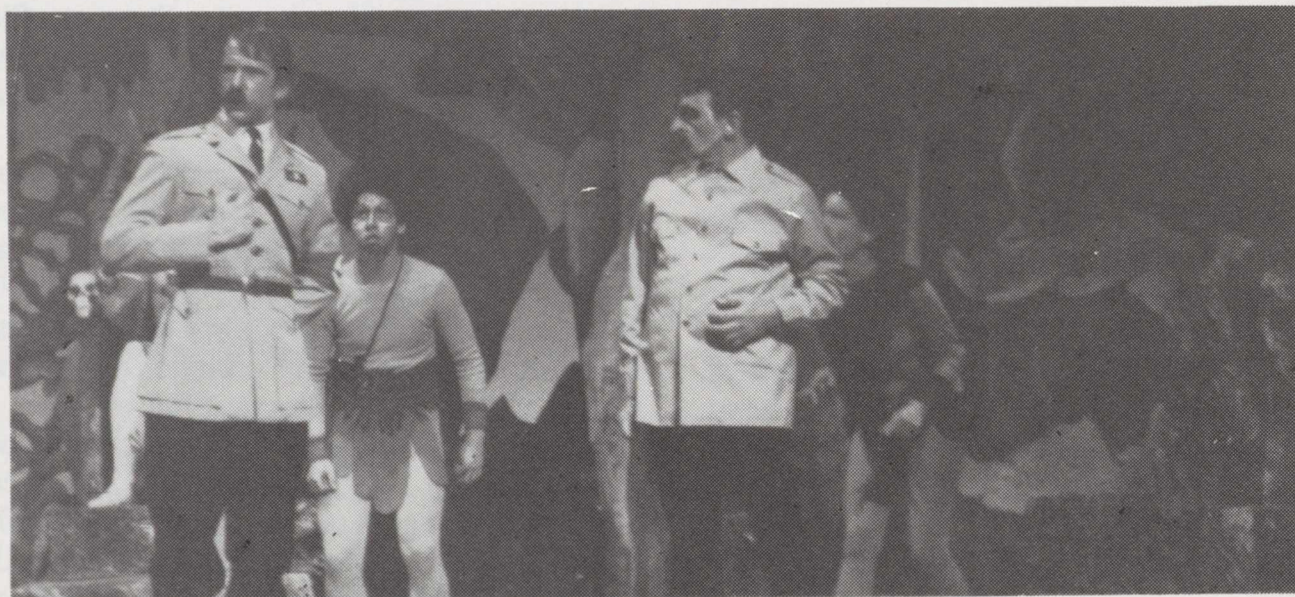

Velnių šokis pragare.
The dance of the devils.

Žarija—Vilija Nasvytytė, Aidonėjus—Arūnas Apanavičius, Nagas—Edas Kijauskas, Ragas—Vincs Staniškis, Ragatkė—L. Blynaitė.

Ember—Vilija Nasvyte, Aidonejus—Arunas Apanavicius, Nail—Edas Kijauskas, The Horn—Vincas Staniskis, Sling Shot—L. Blynaitė.

Hitleris—Paulius Nasvytis, Stalinas—Romas Apanavičius. —Photos V. Bacevičius
Hitler—Paulius Nasvytis, Stalin—Romas Apanavicius.

Režisūra, dekoracijos ir kostiumai Petro Maželio, visose šiose srityse laimėjusio pirmas vietas.
Directing, scenery and costumes by Petras Maželis. All three categories won first prize.

Istorijos mūza—Ada Stungienė, Aidonėjus—Arunas Apanavičius.

Muse of History—Ada Stungiene, Aidonejus—Arunas Apanavicius. —Photo V. Bacevičius

Marbas—Linas Jokubaitis, Liucifugas—Romas Čepulis, Žarija—Vilija Nasvytytė.
Marbas—Linas Jokubaitis, Lucifer—Romas Cepulis, Ember—Vilija Nasvytyte.

*Los Angeles Sambūrio aktoriai VI-jame Teatro Festivalyje Chicagoje suvaidinę D. Mackialienės "Nepripažintas Tėvas." Iš kairės: Ema Dovydaitytė, Antanas Kiškis, Viltis Jatulienė, Vincas Dovydaitis, Rasa Matienė, Saulius Matas ir Sigutė Mikutaitytė.
—Nuotrauka L. Kanto*

Los Angeles actor's group at VI Theatrical Festival in Chicago, where D. Mackias' drama "Unrecognized Father" was presented. From left: Ema Dovydaitytė, Antanas Kiškis, Viltis Jatulis, Vincas Dovydaitis, Rasa Matas, Saulius Matas and Sigute Mikutaitis.

Los Angeles "Dramos Sambūris"

Po VI-ojo Dramos Festivalio Chicagoje, Los Angeles Dramos Sambūris suvaidinęs D. Mackialienės dramą "Nepripažintas Tėvas." Pirmoje eilėje klūpo: S. Mikutaitytė, Rasa Matienė. Antroje eilėje: veikalo režisoriė D. Barauskaitė-Mažeikienė, S. Matas, jo rankuose jauniausias aktorius Konradas Mažeika (2 mėn.), autorė D. Mackialienė. Stovi iš kairės: dail. A. Žaliūnas, A. Mažeika, E. Dovydaitytė, G. Raibienė, A. Kiškis, V. Jatulienė, VI-ojo Dramos Festivalio pirmininkas raš. A. Kairys, V. Dovydaitis, V. Stokas.

Los Angeles drama group following presentation of "Unrecognized Father" in Chicago's VI Drama Festival.

L.A. Dramos Sambūrio "Nepripažintas Tėvas" scena. Iš kairės: A. Kiškis, R. Matienė, E. Dovydaitytė, V. Jatulienė ir V. Dovydaitis.

—Nuotrauka L. Kanto
Scene from L.A. drama group's "Unrecognized Father."

*Ema Dovydaitytė ir Antanas Kiškis "Nepripažintas Tėvas" vaidinime.
—Nuotr. L. Kanto*

Ema Dovydaitytė and Antanas Kiškis in scene from "Unrecognized Father."

SIUNTINĖLIS

DIENŲ DIENAS ji neramino viena mintis. Jau keli mėnesiai, nuo pat išėjimo į pensiją. Anksčiau lyg ir nebuvo laiko; vis užimtas ir įtemptas mašinų produkcijos darbe. Juk ne eilinis tarnautojas, o viso skyriaus viršininkas. Be to, asmeninio gyvenimo tvarkymasis. Duktė — tai mokosi gerai, dėl jos — rūpesčio, nei vargo. Bet žmona, keletą metų padirbėjusi, sumanė pasinaudoti Amerikos gerbūviu, pakeliauti, na, ir pabūti visuomenės veikėja; prie gražių idėjų atsiranda ir malonių išėjimų, priėmimų, balių bei minėjimų . . .

Taip ėjo metai po metų. Jie gražiai iširengė namus, sutvarkė sodelį, kurio viename kampe įtaisė net maudymosi baseiną. Jis gerai uždirbo, gavęs vieną po kito algos pakėlimus. Bet žmona suspėdavo išleisti. Ne vien sau! Ji rengdavosi santūriai, ruošdama priėmimus ir baliukus protingai apsiskaičiuodavo, kad niekur nebyrėtų pro šalį. Jis būtų mėgęs ir pasišvaistyti: savo malonumui ir prestižo palaikymui. Eidavo pirkti kostiumo, anų toli gražu nesudėvėjęs. Bet nuėję taip ilgai rinkdavosi, taip atsargai derindavosi, kad žmona atspėdavo neištariamą jo troškimą: jei galima rasti nors mažiausią priežastį — nepirkti, tai ir susilaikyk . . . Jis norėdavo naujo muzikos aparato; bet anas dar šlubčiodamas suko plokštelę, dar pasklisdavo garsai, svečiams į jų namus renkantis; tai apėjęs beveik visų krautuvių "išpardavimus," visus aparatus išmėginęs ir iškritikavęs, nuvargęs grįždavo namo, išgerdavo šalto alaus stiklą ir apsiraminavo.

Bet dabar ji slėgė visiškai kitokia mintis. Tokiems reikalams ir tokioms mintims jis per kelis dešimtmečius nebuvo turėjęs laiko, nei pinigų. Juk isikurti naujame krašte — ne juokai. Po karo, po kilnojimosi iš vieno kontinento į kitą, iš miesto į miestą, kol atitiko poziciją, kol didelių jėgų sukaupimu pasiekė ko norėjo, kas reikėjo pasiekti. Užtikrinti dukters ateitį, užtikrinti sau ramybę ir šioji toki gyvenimo džiaugsmą.

Nebuvo lengva, o pasiekė. Gyveno kaip žmonės. Nebuvo gėda prieš kolegas. Nebuvo baisu, kad gali kristi po skolų našta ir visko netekti. Žinoma, nėra gerbūviui ribų! Be to, standartai svyruoja; štai, infliacija ir — turi susilaikyti nuo naujos rezidencijos statymo. Kas buvo įmanoma prieš dešimt, dvidešimt metų, dabar jau gali tesvajoti. Vieni "stakai" auga, kiti krinta; investuojant labai turi saugotis, kad nenudegtum nagų . . .

Prieš keletą metų ėmė ir atsitiko — nelaukta, nesitikėta! Jausmai potvyniu ištveno . . . Atėjo gintarų siuntinėlis iš Lietuvos! Karoliai, sagės, apirankės . . . Sekė brolienės laiškas, kuriame išreikštas pasiilgimas, meilė, suminėti jų negalavimai ir vargai.

Tada jis, perskaitęs ir brolio prierašą, susijaudino, net ašarą nubraukė. Nustebo žmona:

— Nu, jau! Ar tik ne senatvės žymė toks sentimentalumas?

Nukelta į 11 psl.

St. Peterburgo teatro "Žibintas" vaidintojai po VI-ojo Teatro Festivalio kur suvaidino A. Kairio "Testamentą." Iš kairės, pirmoje eilėje: Sofija Vaškienė, Irena Kusinskienė, Elena Krasauskienė, Adelaide Mušiūnienė. Antroje eilėje: Stasė Staponkienė, Stasys Vaškys, Dalila Mackialienė

(režisorė), Vladas Račkauskas, Algis Ulbinas, Aleksas Kusinskis.

St. Petersburg Lithuanian artists following presentation of A. Kairio drama "The Testament" at the VI Theatrical Festival.

Iš kairės; Aleksas Kusinskis, Vladas Račkauskas, Elena Krasauskienė, Stasys Vaškys.

Iš kairės: Algis Ulbinas, Adelaide Mušiūnienė.

—Visos foto Zigmo Degučio

SIUNTINĖLIS

Atkelta nuo 10 psl.

Jis nususuko, pasipiktinęs pastaba. Mintyse kartojo: siųsiu broliui siuntinį, siųsiu . . .

ATGIJO GRAŽIAUSI prisiminimai, Kaip jie vienu bučium karosius gaudė, kaip ant šieno atsigulę klausėsi tolimo perkūnijos dundėjimo, kaip dalijosi dėdės atvežtais saldinais . . . Susipešdavo ir vėl susitaikydavo, vienas kitą užstodavo, kai tėvas parodydavo diržą . . .

Žmona atrašė brolienei, padėkojo už gintarą. Dabar ji puošėsi, puikavosi, buvo net tautodailės parodoj išstačiusi. Žodžiu, gintarai susirado patriotinę vietą. O jis tik svajojo ir svajojo: pradžiuginti, nustebinti kuo broli, dribelti ką ir brolienei iš užjūrio — atsilyginti už tuos gražius daiktelius. Brolienės jis nei nepažinojo. Bet broliui . . . Dažnai sakydavo:

Broliui turiu nusiųsti siuntinėlių! — Ir jo akis užplūdavo ašaros.

Bet vis nebuvo laiko. Tada jis dar dirbo. Dar pora profesijos pareigų, kelionių . . . O kai tapo pensininku, reikėjo sutvarkyti kiemėlį, apšodinti aplink naujais krūmais. Be to, sveika pasidaruoti lauke, pasimankštinti. Lauke darbai neatidėliotini; prieš rudens liūtis turėjo viskas būti pabaigta. Tada tik sėdėk prieš televiziją, tik ilsėkis. Namai patogūs, kiemas gražus: ir sau gerai, ir draugams ne gėda parodyti . . .

Prasidėjo rudeniniai lietūs, ilgėjo pensininko dienos. Lietuvišką laikraštį perskaitydavo per dešimt minučių, angliškąjį — per pusvalandį. Televizija nusibodo. Su draugais nekalbėsi kiekvieną dieną. Imi tą, griebiesi ano, vis dar laiko lieka.

Brolio ir brolienės laišškai retėjo. Sako, jie biją dažnai rašyti. Girdėjosi, kad suvaržymai

po Andropovo atėjimo didėja. Bet buvo dar žmonių, kurie siuntė ir siuntė materialinę paramą, buvo važiuojančių į Lietuvą, atvažiuodavo vienas, antras ir į čia.

— Dabar jau aš irgi siųsiu. Apvažiuokim, kur išpardavimai.

Žmona pastatė akis:

— Reiktų . . . Bet ar jiems nepakenksi? Tavo brolis, regis, tebedirba? Kad iš tarnybos neišmestų!

— Neišmes. O visgi bus jiems džiaugsmo. Ir ta jo žmona, atrodo, nieko sau.

Kelias dienas jie važinėjo po įvairias krautuves, kol pagal sudarytą pirkinį sąrašą prisilasiojo naudingų kasdienos daiktelių: baltinių, kavos, sriubos miltelių, rankšluosčių . . . Siuntinėlis nedidelis, apvainikuotas moterišku margu lietsargiu ir skarytėmis.

Supirkus ir išdėliojus prekes ant stalo, jam net lengva pasidare! Štai, kaip jis pradžiugins broli! Vis tik, iš Amerikos, gal jiems bus naujiena, nematyti daiktai . . .

Dabar — tik sudėti į nedidelę dėžutę, tik surišti, užadresuoti ir išpildyti atitinkamus "blankus," be kurių siuntinėliai rusų kontrolės nepraeitų. Žmona tuos blankus užpildė, duktė peržiūrėjo, ar nėra klaidų angliškose žodžiuose, dabar tik supakuoti . . .

— Tu nemoki! Geriau aš sudėsiu, — Pareiškė jis ž žmonai.

UŽTRUKO KELETĄ dienų. Nes dar kai kurias prekes atkeitė, nupirko dar džiovintų vaisių, porą cigarečių pokelių . . . Dėjo, išėmė, vėl dėjo, glaudino, spaudė, kad būtų neišsipūtę, kad sutilptų į mažą . . .

Tada gerai apsvartė: "air mail" ar ne "air mail?" Palygino kainas. Pasitarė su žmona, nusprendė — ne "air mail."

Kas be ko, teko ir susiginčyti ir net stipriau susibarti. Bet kai prie svarbaus reikalo . . . Ką darysi.

Galų gale sintinėlių išsiuntė. Apdrausta. Žmona siūlė nedrausti, bet jis užsispyrė . . . Tai kas, kad kokių dolerių brangiau. Broliui — negaila. O apdraudus gaus į rankas jis pats, niekas kitas nepaims.

Išsiuntė ir laukia žinios. Jau kiek laiko jie kažkodėl nerašė, bet dabar tai atrašys. Apsidžiaugs, gal prasitars, kas geriausiai patiko. Gal vėl kada nors, kitą . . .

Laukia laiško. o kaip nėra, taip nėra, — jokios žinios. Jau jis ir nerimauti ima: gal dingo?

— Kaip gi dings, jei apdrausta! — Tikino jis žmoną. — Iteiks jam tiesiai, niekam kitam. O jei ką, tai galim griebti pašto įstaigą . . . Mums nuostolius atlygins.

— Tai jau . . . Gal tavo teisybė. — Nurimo abu.

Net keista! Praėjo gal trys mėnesiai. Visaip spėliojo, rūpinosi, o paskui — lyg ir užmiršo.

Tik vieną dieną grįžta jis iš banko, reikalus atlikęs, o žmona ir sako:

— Žinai ką? Tavo siuntinėlis grįžo! Va, padėjau ant rašomojo stalo.

— Grįžo? Nu, kas čia dabar?

— Net reikėjo primokėti! Kitaip nebūtų atidavę.

Abu ėmė vartyti siuntinėlių, iš visų pusių žiūrėdami antspaudus, išrašus rusų kalba . . . Galų gale šiaip taip išskaitė viename ketvirtainiame, labai suteptame antspaude:

"Gražinama, nes adresatas miręs."

— Matai? Sakiau, — neapdrausk! — Sušuko žmona. — Gal būtų galėjusi brolienė paimti? O dabar, va, dar primokėti turėjom . . .

Gauta paminėjimui

"Kultūrinės gelmės pasakose," kun. Vytauto Bagdanavičiaus tautosakinė-teologinė studija, trečias tomas. Išleidžia Lietuviškosios knygos klubas Chicagoje. 282 pusl., kaina \$9.00.

VIENINIGAI ŠVĘSKIME VASARIO 16 D. ŠVENTĘ

Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas, Vasario 16 d. šventės proga, reiškia didžią pagarbą Lietuvos nepriklausomybės kovų savanoriams, partizanams ir visiems kovų dalyviams dėl Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės.

Lietuvių tauta, okupacijos sukrėsta, pradžioje spontaniškai, vėliau organizuotai stojo kovon su okupantais. Į pirmasias šios kovos gretas 1943 m. lapkričio 25 d. įsirikavo Vyriausiasis Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas. Jis savo Atsišaukime į Tautą 1944 m. vasario 16 d. pareiškė:

"Lietuvių Tauta, siekdama išlaisvinti Lietuvą iš okupacijos ir atstatyti Lietuvos valstybės suvereninių organų svetimos jėgos laikinai sutrukdytą veikimą, yra reikalinga vieningos politinės vadovybės. Tam tikslui politinės lietuvių grupės, kaip tautos politinės minties reikėjos ir vykdytojos, nutarė sujungti visas savo jėgas bendram darbui ir sudarė Vyriausiąją Lietuvos Išlaisvinimo Komitetą — VLIK.

"Vyriausias Lietuvos išlaisvinimo Komitetas, pradėdamas savo darbą skelbia:

"LIETUVIŲ TAUTOS LAISVĖ IR LIETUVOS VALSTYBĖS NEPRIKLAUSOMYBĖ YRA TAUTOS

LIETUVIŲ DIENOS, 1984, VASARIS

EGZISTENCIJOS IR JOS VISOKERIOPOS GEROVĖS BŪTINOJI SĄLYGA."

Tai VLIKO pagrindas ir tikslas.

Šiam tikslui siekti, VLIKAS per 40-tį metų memorandumais vyriausybėms, tarptautinėms institucijoms ir organizacijoms tiesiogiai, ar sudarydamas specialiais Lietuvą reprezentuojančias delegacijas, ir taip pat ELTOS biuleteniais (lietuvių, italų, anglų, prancūzų, vokiečių ir ispanų kalbomis), atskirais leidiniais ir radijo bangomis, nuolatos kėlė aikštėn Sovietų įvykdytą Lietuvos aneksiją, jų vykdomą genocidinę politiką ir nesiliaujančius žmogaus teisių pažeidimus ir reikalavo, kad Sovietai pasitrauktų iš Lietuvos ir būtų garantuotas laisvas Lietuvos suvereninių teisių vykdymas.

Paskutinių kelių metų bėgyje pakartotini pareiškimai Madrido Konferencijoje, Jungtinėse Tautose ir atskirų kraštų parlamentuose liečiantys Lietuvos ir kitų Pabaltijo valstybių būklę, ypač 1983 m. sausio 13 d. Europos Parlamento rezoliucija, raginanti perduoti Pabaltijo valstybių klausimą Jungtinių Tautų Dekolonizacijos pakomisei rodo stiprėjantį Lietuvos laisvės bylos suaktualėjimą, kas suteikia naujos vilties ir įpareigoja mus dar daugiau sustiprinti mūsų pasiryžimą ir išlėsti veiklą. šiais, VLIKO 40-tais sukaktuviniais metais švęsdami Vasario 16 d. šventę, vedini Lietuvos laisvės ir nepriklausomybės žvaizdės, vieningai tęskime šią kovą kas raštu, žodžiu ar auka.

Lietuviško solidarumo dvasia telydi mūsų darbus.

VYRIAUSIAS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS

KAZIMIERAS LUKŠYS — AMERIKOJE IR LIETUVOJE

Irena Lukšytė Goddard

(Tėsinys iš Sausio laidos)

Baisu buvo galvoti, kad reikės važiuoti per Sibirą, bet kito kelio nebuvo — Vakarų Europoje jau virš metų siuto karas.

1941 m. kovo mėnesyje tėvas išsileido į kelionę. Vežėsi savo nušautą raudoną lapučių liemenę ir didelius vilkinius kailinius, kad Sibire nesusaltų.

Aš vienintelė iš mūsų šeimos jį palydėjau į autobusų stotį, kad neatkreipti dėmesio, kad niekas neįtartų, kad jis čia ne į Kauną ar Vilnių važiuoja . . . Buvo tai pilka, niūri diena. Atlydys buvo pavertęs snieguotas gatves į sužlugusius, purvinus kelius. Mudviejų nuotaika, beklampuojant stoties link, buvo panaši į tą slegiančią aplinką. Verkti negalima, nors tėvo akys buvo įtartinais paraudusios ir jis turėjo kelis kartus sustoti, pasidėti du senus amerikoniškus čemodanus, ir išžvejoti iš kišenės nosinę, į kurią ilgai šnypstė nosį . . . Aš, kaip dauguma šešiolikinių sutvėrimų, kurie mažai dar ką blogo gyvenime tėra patyrę, neašaruojau — buvau tikra, kad už kelių mėnesių ir mes važiuosime į Ameriką — į tą pasakų karalystę.

Deja, išėjo kitaip. Tėvo planas beveik pavyko. Pasiekęs Ameriką, greitai užmokėjo už mūsų laivokartes ir mes turėjome visus bilietus: traukinio per Sibirą, tranzito vizą iš Japonijos, ir iškeliavimo datą — liepos 13, 1941!

Gal nujautė tėvas, kad nebebus laiko mums išvažiuoti, gal dėlto verkė mums stotin beeinant . . .

Vėl vartau jo paso aplanką. Labai noriu verkti. Gaila man jo, gaila tų paliktųjų, iš kurių tik mano sesutė tebėra gyva, gaila mano karo nuniokotos jaunystės. Bet turiu neverkti! Atėjo laikas, pagaliau, po tiek metų, perskaityti jo dienoraštį, į kurį aš iki šiol nedrįsau žiūrėti. „Dienoraštis“ gal nėra tikslus apibūdinimas. Jis susideda iš keturių pageltusių puslapių, smulkiai prirašytų mano tėvo ranka. Viršuje, kairėje pusėje, kokia tai dryžuota vėliava ir raidės N.Y.K. Line, toliau „on board MARU“ ir data, tėvo ranka įrašyta — 1941.

Per dvidešimt metų tie lapai sėdėjo to mėlynos ceratos paso apvalkalo kišenėje ir aš nedrįsau jų paliesti. Labai aš mylėjau savo tėvą — tą egzotišką šiltų kraštų paukštį, su kuriuo praleidau daug mano vaikystės vasarų ir per mažai žiemų. Už tat ir dabar dreba mano ranka ir, nežiūrint visų pastangų, akys paplūsta ašaromis. Kokios buvo jo mintys, ištrūkus iš to ledinio pragaro ir beplaukiant ir vėl į tą tolimą kraštą kur „leidžiasi saulutė?“

Perskaitau tuos nublukusius puslapius, rašytus tokia pažįstama „amerikoniška“ rašysena. Bijojau skaityti, nes tur būt pasamonėje tūnojo mintis, kad gal tai bus jo privačios, karčios mintys — visko netekus, praradus viso gyvenimo darbo vaisius . . . Bijojau gal sužinoti, kad mano stiprusis gyvenimo ramstis, kuris visuomet mano gyvenime buvo ta „Gibraltaro uola“, turėjo ir silpnybės momentų. Perskaičiusi, nusišluostau ašaras ir jaučiu kaip mane užplūsta keista ramybės banga. Jaučiu lyg ir džiaugsmą ir

pasididžiavimą — mano tėvas buvo toks, kaip aš jį prisiminiau!

Toje juodoje valandoje, viduryje Ramiojo Vandenyno, rašydamas mažoje japoniško laivo kajutėje, jis galvojo ne apie save, bet apie savo Didžiąją Gyvenimo Meilę — Lietuvą.

Nežinau, ar kiti, ypatingai jaunesnių kartų lietuviai, beskaitydami jo tada parašytus žodžius, pajaus tai, ką jis jautė tada, kai pamažu, padzikuodamas, savo senoviškais Amerikos lietuvių žodžiais jis užrašė tai, kas jam buvo ant širdies — Lietuvos tragediją. Nežinau net ar verta kur tą jo dienoraštį siųsti, gal niekam nebus idomu jį skaityti — juk daug mokytų istorikų tuos laikus analizavo ir aprašė.

Gal dar yra likusių mano tėvo kartos atstovų, kurie skaitys ir supras, nes ir jiems tada skaudėjo širdys — tiems seniesiems Lietuvos mylėtojams, kurie nemokėjo savo jausmų ant popierio išlieti, bet dirbo Lietuvos labui — kiekvienas pagal savo išgales — aukojosi sunkiai uždirbtus dolerius, igalino Darių ir Girėną skristi Lietuvon, o vėliau, kaip ir mano tėvas, rašė afidavitus ir globojo mano kartos dypukus.

Per greitai mes užmiršome mūsų visų skolą tai kartai. Jiems priklauso užpelnyta pagarba ir amžinas mūsų Tautos dėkingumas. O aš, perskaičiusi tą tėvo dienoraštį, jaučiuosi atnaujinta dvasioje ir dėkinga likimui, kad esu lietuvė ir kad esu Kazimiero Lukšio vaikas.

* * *

N.Y.K. LINE
(Nippon Yusen Kaisha)
(Japan Transport Co.)
On Board TATUTA MARU

1941

KAZIMIERO LUKŠIO ATSIMINIMAI IŠ LIETUVOS GYVENIMO 1938-1941 METAIS

(Atsiminimų džiūkiška tarmė palikta netaisyta)

1938 m. kovo mėn. išgirstam, kad kur tai ant Lietuvos-Lenkų sienos nušauja lenkų parubežinį kareivį. Nors visi kalbėjo, kad tai buvo lenkų provokacija, kad prikibti prie Lietuvos nepridera, dalykas buvo tiriamas specialios komisijos. Bet nebaigus komisijai nustatyti dėl ko tas įvykis, Lenkijos miestuose

prasidėjo demonstracijos prieš Lietuvą ir šaukė: „Marš na Kovno!“ — žygiuoti ant Kauno. Po kiek laiko lenkų valdžia oficialiai išteikia ultimatumą ir pareikalauja užmegsti diplomatinis santykius tarp abiejų šalių, arba lenkai neatsako už pasekmes. Tai lietuvių buvo suprata, kad reikalas eina su atsižadėjimu nuo pretenzijų prie Vilniaus — dėl ko lietuvių tauta kovojo nenuilstamai per dvidešimt metų.

Lietuvos vyriausybė, pasitarusi su savo prieteliais — kitomis šalimis, priėjo išvadą, kad nors mobilizaciją ir paskelbtų, vieni prieš lenkus atsilaikyti negalės ir turėjo užmegsti diplomatinis santykius tarp abiejų šalių.

Vietiniai lenkai, arba išsigimėliai, pradėjo kelti galvas, pradėjo visi rašyti į lenkų organizacijas. Ir tai buvo ne vien tie, kurie vadino save lenkais! Atsirado ir daug tokių, kurie užėmė Lietuvos valdžioje aukštas atsakingas vietas — ir jie stovėjo eilėse prie lenkų organizacijų durų, kad nepavėluotų papulti į vidų, nes jau pas visus buvo mintis, kad jau dabar tai tikrai Kaunas priklausys nuo Varšuvos ir lenkiškumas privalomas.

Antras smūgis — Hitleris pašaukia Lietuvos užsienio reikalų ministrą į Berlyną ir pareikalauja Klaipėdos. Nors visi spėlioja, kad reikės atsisakyti, niekas nenorėjo tikėti ir jokių pasiruošimų dėl išsikraustymo iš Klaipėdos krašto nedarė. Net vyriausybės įstaigos negavo pranešimo dėl pasiruošimo — tik tai kaip jau sutarti pasirašė dėl grąžinimo Klaipėdos krašto. Tas įvykis taip greitai, kad valstybės įstaigos, kaip tai paštai ir bankai gatavų pinigų neišsivežė — viską paliko vokiečiams.

Lietuva nustojo Klaipėdos bet gavo daug Vokietijos žydų pabėgėlių, kurie pakriko po visą Lietuvą, o Kaune tai daugiausia.

Vokiečiai paskelbė karą Lenkijai. Prasidėjo judėjimas ir Lietuvoje. Pradėjo imti atsarginius. Pradėjo visi kalbėti, kad jau atėjo laikas atsiimti Vilnių. Plačiai buvo kalbama, kad Hitleris pasiūlė lietuviams atsiimti jiems priklausančias sritis.

Bet aukštoji politika nusprendė palaikyti neutralitetą ir pasitenkinti tik priėmimu lenkų pabėgėlių — karininkų ir daugiausia tai lenkų žydų. Na ir pradėjo užplūsti — kad negalėjo suspėti priiminti ir skaičiuoti. O Kauno poniutėms buvo darbo bėgioti su šokolado plytelėmis, kad išteikti internuotiems lenkų

(Nukelta į 13 psl.)

Kazimiero Lukšio šeima Lietuvoje

Kazimieras Lukšys

(Atkelta iš 12 psl.)

karininkams, kurie taip elegantiškai moka rankutę pabučiuoti ir iš karto atsisakė viename vagone važiuoti su lenkų kareiviais. Kaipgi! Honoras neleidžia karininkams važiuoti su eiliniaisiais kareiviais!

Sovietams išikišus į karą ir pradėjus lenkus spausti iš dviejų pusių, Lenkijoje pasidarė visiškas sukrikimas ir tada pradėjo bėgti kas kur galėjo.

Užėmus Sovietams Vilnių, po kiek laiko pasklido gandai, kad rusai gražina Vilnių Lietuvai. Visi geros valios lietuviai pradėjo džiaugtis, kad be karo atgaunam Vilnių. Dar labiau pakilo ūpas, kada iššaukė į Maskvą mūsų vyriausybę su ministriu pirmininku Merkiu ir pasigirdo gandai, kad jau sutartis pasirašyta ir spalio mėnesyje jau mums gražina Vilnių su tam tikra dalimi Vilniaus krašto. Mes visi apgailestaujame ir užjaučiame tuos lietuvius, kurie pasiliko prie S.S.S.R. kaip tai Švenčionys ir Marcinkonys. Visi siunčia telegramas ir padėkos laiškus Stalinui už jo gerą širdį. Niekas nei manyte nemano, kad Vilnius—tai kabliukas užkabinti Lietuvą ir prijungti ją prie S.S.S.R. Nors daug kas jau tada kalbėjo, kad ne Vilnių prijungia prie Kauno, bet Kauną prie Vilniaus ir kartu visą Lietuvą prie S.S.S.R.

Buvo iškilmingas žygis į Vilnių, vadovaujant gen. Vitkauskui, kuris, kaip paaiškėjo, jau nuo seniai dirbo sovietams ir vietoje gėlių, kurias Vilniaus krašto lietuviai metė pasitikdami kariuomenės vadą, reikėjo mesti akmenimis. Jis žinojo su koku tikslu išgygiuoja į Vilnių ir įveda tuos tyros meilės lietuvius jaunuolius.

Lietuviai į Vilnių, rusai—į Lietuvą, pagal sutartį—užimti bazes Alytuje, Jonavoje ir kitose Lietuvos dalyse. Žygiavo rusai naktį ir neprileido nei vieno žmogaus artyn prie kelių, kuriais jie žygiavo. Atvykus į paskirtas vietas, izoliavo savo kariuomenę, kad neturėtų jokio kontakto su mūsų žmonėmis.

Po pusės metų pasklido gandai, kad būk tai Sovietų kareiviai žūsta iš jų užimtų bazių. Neilgai laukus, Sovietų valdžia kviečia mūsų vyriausybę dėl pasiaiškinimo. Būk tai radę kur tai nužudyta kareivį, o kiti du Vilniuje pabėgo per kokius tai požeminius vamzdžius ir pasirodė vėliau. Bet ne vien tik tai rusams rūpėjo. Pabaltijo valstybės buvo sudariusios tarpusavių paktą, nukreiptą prieš S.S.S.R. Todėl jie pareikalavo pakeisti visų trijų valstybių vyriausybes ir įleisti S.S.S.R. kariuomenę, kad užtikrinti jų bazių saugumą tose šalyse.

Na ir pradėjo peržengti sienas iš visų pusių. Kai tik Sovietai peržengė sieną, Lietuvos Prezidentas su kitais vyriausybės nariais pasitraukė į Vokietiją. Pasiliko Merkys, kaip ministeris pirmininkas. Paskyrė naują vyriausybę su Justu Paleckiu priešakyje. Nuo tos dienos pasibaigė Lietuvos savistovumas. Priklausė, ką diktavo Maskva—taip ir turėjo būti.

Kariuomenė pradėjo plaukti iš visų pusių ir be perstojimo. Važiavo keturias dienas visais keliais, pradedant orlaiviais ir baigiant pėstininkais. Išgygiavus S.S.S.R. kariuomenei į šalį, pradėjo paleidinėti kalinius iš kalėjimų

ir paleistuosius skirti į įvairias valdžios vietas ir šalinti senuosius iš vietų ir suiminėti visus inteligentus, biznierius, bei šiaip Lietuvos patriotus ir be jokios kaltės kišti visus į kalėjimus. Prasidėjo įvairios kratos ir konfiskavimai suimtujų turtų.

© 1983 Irene Luksis Goddard

PRAŠOME ATNAUJINTI "Lietuvių Dienas" 1984 metams

Prenumeratos kaina \$20.
(Kanadiškais doleriais \$25)

4364 Sunset Blvd., Los Angeles, CA 90029

Daininikės iš Vancouver, B.C. ir "Lietučio" (Seattle) šokėjai po pasirodymo Museum of Science and Industry, Seattle, "Christmas Around the World" programoje, 1983 m. gruodžio mėn. 17 d. "Lietučio" vedėja Zita Petkienė pirm eilėj deš.

Singers from Vancouver, B.C. together with dancers group "Lietučio" of Seattle, following appearance on "Christmas Around the World" program Dec. 17, 1983, at the Museum of Science and Industry in Seattle. Zita Petkiene, "Lietučio" director is at far right in first row.

Tilžės Akto 65 metų sukakties minėjime lapkričio 20 dieną Lietuvos Šaulių Sąjungos salėje Chicagoje prie stalo grupė mažlietuvių ir bičiulių iš kairės: kun. Eugenijus Gerulis, paskaitininkas losangelietis Algirdas Gustaitis, Milkovaitienė, Šaulių Sąjungos pirmininkas Karolis Milkovaitis, Draugo redaktorė Irena Regienė, kun. senjoras Anas Trakis, Rasa Buntinaitė, Algimantas Kleinaitis ir Vytauto didžiojo šaulių rinktinės vadas Vladas Išganaitis.

—Nuotrauka C. Genučio

The 65th anniversary of the Tilsit Act, November 20, 1983, in the Lithuanian National Guard hall, Chicago. From left: Rev. Eugenijus Gerulis, Algirdas Gustaitis (Los Angeles), Mrs. Milkovaitis, Karolis Milkovaitis (president of the Lithuanian National Guard Association), Irene Regis (Draugas editor), Rev. Anas Trakis, Rasa Buntinas, Algimantas Kleinaitis, and Vladas Išganaitis (commander of the Vytautas the Great detachment).

Grižo Jie Tylūs

LABAI LABAI seniai — labai labai toli . . .

Prieš 97 metus vargonininkas į seną, storą parapijos metrikų knygą įrašė berniuką, Jono vardu pakrikštytą gimusį Vilkaviškio aps., Bartininkų valsč., Ožkabalių km. 1851. XI. 22 d.

Lietuvą tada valdė rusai.

Lietuvoje tada buvo baudžiava. Nuo Palangos ligi Suvalkų ir nuo Kybartų iki pat Naručio ežero. Vyžoti sėmėgiai arė ten ir atgal. Nuo saulės užtekėjimo ligi nusileidimo. Juodą žemę, kurią jų tėvai ir senoliai arė, bet kuri buvo ne jų. Ilgomis rudens ir žiemos naktimis vyžoti sėmėgiai, kaip prikalti prie girnų, poterėlius kalbėdami, suko traukė girnelė. O moterys duzginio ratelius, verpė, audė . . .

Lietuvoje tada skambėjo

“Oi, varge, varge,
Vargeli mano,
Kada aš tave . . .”

Nuo Palangos iki Suvalkų ir nuo Kybartų iki pat Naručio ežero . . .

Ir suraminimas ir vienintelė paguoda tada tikrai iš dainos žodžių tebuvo . . .

“Vidur Dunojėlio ilsėsime.”

Ant akmenėlio, vidur Dunojėlio . . .

Jono Basanavičiaus lietuviškąją samonę ugdė, visų pirma, tėvai, dievobaimingi žmonės. Motina — Marė Birštoniūtė-Basanavičienė šneki ir švelni moteriškė. Tėvas — Juras Basanavičius — rimtas, mokėjo skaityti ir rašyti, žinojo labai daug atsitikimų iš baudžiavos vargų, mokėjo daug pasakų. “Tai jis mano širdyje įgaivino lietuviybės meilę” — rašė vėliau dr. J. Basanavičius apie savo tėvą.

Lietuvišką samonę ugdė ir “kryžiočių” kapinės (Stolaukėlis), ir su didelėmis palėpėmis tėviškos kluonas, Ir piliakalniai: “Piliakalniai jau nuo pat mažų dienų mano akis ir širdį prie savęs pritraukė. Kas Rasių piliakalnį, ramioje ir dailioje vietoje stūkstantį, supylė, kada ir kam? Užkerėta piliakalnyje karalaitė. Jaučiai, kuriais buvo mėginta piliakalnis išarti, išgaišė. O paskui Pajevonio, Kaupiškio, Rudaminos piliakalniai. Ant šitų piliakalnių sutvirtėjo mano lietuviškumas.”

O rudenį, su kitais vaikais susėdę ant žirgų, jodavo didžiu būriu svetimų kaimų piemenis vaikyti — pliauškindavo botagais — “ajii! olaaa!” — šūkalodavo — “smalabambiai degutpilviai!” bardavos. Kaip senovės lietuvių kariai. Tai buvo romantiškas gyvenimas vaikystės dienų laukuose.

Pagal mūsų Himno įpareigojimą: “Iš praeities tavo sūnūs te stiprybę semia,” mes ir atsimenam šiandien dr. J. Basanavičių, apie kurį 1921 m. J. Jablonskis rašė: “Dr. J. Basanavičiaus yra mums šiandien šventas vardas, tuo vardu prasideda naujosios Lietuvos atgijimas, jos rytas. Dar neturime žmogaus, daugiau už jį padariusio naujajai Lietuvai.”

Taip ir yra ištikrųjų.

Dr. J. Basanavičius mūsų tautai yra vienas

Daytona Beach lietuvių surengtame “Aušros” šimtmečio paminėjime programos dalyviai atlikę S. Čiurlionienės dramos “Aušros Sūnūs” santraukos montažą. Iš kairės, pirmoj eilėje: Angelė Kašubienė, Dalila Mackialienė, Juozė Daugėlienė. Antroje eilėje: Antanas Kašuba, Juozas Sodaitis, Kazimieras Barūnas.

—Foto J. Daugėla

Daytona Beach Lithuanians at 100th anniversary celebration commemorating the publication “Dawn.” From left, first row: Angelė Kašubienė, Dalila Mackialienė, Juozė Daugėlienė. Second row: Antanas Kašuba, Juozas Sodaitis, Kazimieras Barūnas.

iš didžiausių vyrų, kurie kada buvo. Už jo nuopelnus ir darbus jis amžinai pasiliks mūsų tautos atminime, kol mūsų kalba skambės tarpe šios žemės giminių” (J. Jablonskis, berods 1928 m.).

PRO LANGĄ melancholiškai teka Neris, lyg pasiilgimas koks atsilieja pro šilus Dr. J. Basanavičius Vilniuje, o ne Kaune. Dėl senojo Vilniaus, dėl šito miesto jis visą gyvenimą kovojo . . .

Tyliai laša minutė po minutės.

Kambarėlyje vienišas — su knygomis. Spengia.

Baisiai vienišas.

Ir senas - daugiau kaip 70 metų. Tyliai laša minutė po minutės.

Pro jo langą matyti Gedimino kalnas linažiediškam dangaus skliauste . . .

Jis įjungia radiją. Lietuvos Radio Kaunas: “Kur bakūžė samanota . . .” Senukas atsimena Ožkabalius, toli tarp girių palikusius. Užplūsta, vaikystės dienų atsiminimai . . . “kryžiočių kapinės . . . su didelėmis palėpėmis tėviškos kluonas . . . “ajiii! olaaa! smalabambiai . . .” Ak, tolimas legendariškas tėviškos sodžiau! Ak, vaikystės dienos ir laukai!

Senukas velkasi apsiaustą. Ima lazda, skrybėlę — išeina pasivaikščioti . . .

Jis prieina Vilniaus Katedrą. Prie Katedros mūro prisišliejās aklas smuikininkas groja . . .

Įeina į Katedrą: krivių krivis, žinyčios aukuras, šv. Kazimiero palaikai, Barboros Radvilaitės karstas . . . kaip jinai ilgos ligos nukankinta prieš mirtį prašė savo vyrą Žygimantą Augustą: “O mano karaliau! tu nuveši juk palaidoti mane į mudviejų Vilnių, tik į Vilnių . . .” Ir kaip liūdnas karalius lydėjo savo mylimą Barbora į jų abiejų

Vilnių . . . lydėjo raitas ir pėsčias nuo Krokvos iki pat Vilniaus savo karalienę, vargšę Barbora . . .

Paskui senukas pamažu kopia į Gedimino kalną linažiediškam dangaus skliauste. Žiūri — Gedimino kalną kasinėja lenkai-archeologai vadinasi . . . Senukas dr. J. Basanavičius mirksi, vis tankiau mirksi: dėl šito miesto jis visą gyvenimą kovojo . . .

. . . Lietuvos laisvoji dalis nuo Palangos iki Vievio šventė devintąsias nepriklausomybės metines. Per Lietuvos radiją krito į tautą žinia lyg smūgis . . . šiandien Vilniuje mirė dr. Jonas Basanavičius . . . Smūgis nuo Palangos iki Suvalkų ir nuo Kybartų iki pat Naručio ežero.

Nelydėjo Ministerių Kabinetas nė kariuomenės Vadas, nelydėjo protokolo šefas nė departmentų direktoriai, nelydėjo miesto tėvai, organizacijos ir moksleivija. Niekas nenešė ant priegalvėlių jo ordinų, medalių ir kitokių atsižymėjimo ženklų . . .

O tik palydėjo mažas būrelis. O tik aklo smuikininko prie Katedros mūro prisiliejusio rauda. Palydėjo į kapus, kur kryžiai ir antkapiai primena pabaigą visokią, į šitą paskutinę visų vietą, kurios kaip vakaro, neišvengsime nė vienas.

Kruvinai raudona saulė grimzdo už Vilniaus miesto, už Žvėryno. Būrelis kasė į žemę Rasų kapinėse dr. Joną Basanavičių, Užkasė ir paliko . . . ir paliko.

Paskui grįžo jie tylūs namo. Pūtė minkštas žiemos vėjas. Prieš atodreki. O žmonės gatvėse skubėjo ten ir atgal, kažko ieškodami ir vis nesurasdami . . . O aklas smuikininkas — prie Katedros mūro prisiliejęs — vis dar grojo . . .

Paskui —

aptemusiam Gedimino mieste kaip kas vakarą, vėl sužibo tūkstančiai žiburių . . .

Ž. Nr. 6 - 1948

ENGLISH SECTION

Saint Casimir

Patron Saint of Lithuania

MARCH 4 MARKS THE 500th Anniversary of the death of St. Casimir, who was born at the royal palace of Cracow on October 3, 1458. His father was Casimir IV, King of Poland and Grand Prince of Lithuania; his mother, Elizabeth of Austria, was daughter of Emperor Albrecht II Hapsburg. They had six sons and five daughters. Casimir was their third child and second son. He and his brothers were educated at the royal court. The most influential teacher of the royal children was Canon John Dlugosz (Dlugosius), an outstanding Polish scholar, chronicler, and later bishop, well versed in matters of government and international politics. He described his student Casimir as "an excellent youth of rare talents and remarkable knowledge."

His other teacher, a humanist from Italy, Callimachus Buonacorsi, who for a brief period taught Casimir the art of rhetoric, remembered him as "a holy youth." One contemporary Prussian chronicler referred to him as "very wise and virtuous, and all the people could only speak much good about him." In general, he impressed people as a gifted, well-educated and virtuous youth.

In the fall of 1471, when he was 13 years old, for reasons of dynastic policy, his parents sent him with an army of advisers to occupy the throne of Hungary, to which his mother Elizabeth claimed the right of succession. The throne of Hungary was held by the elected King Matthias Corvinus (1458-1490); Casimir succeeded in conquering only a few castles. In the spring of 1472, after his unsuccessful military campaign, Casimir returned to Cracow and for some time continued his education. At the same time his older brother Ladislas had obtained the throne of Bohemia. Prince Casimir as second born became the successor to his father's throne. When Casimir was approximately 16 or 17 years old, he began traveling with his father through their realm, attending diets, meetings of the State Council, and receptions of representatives of foreign countries, in order to gain experience in affairs of state. When he reached the age of 22, his father assigned him an active part in the government, including administrative duties, responsibilities in the judicial system and in military and financial matters. In 1481-83, when his father remained in Lithuania, he represented him in Poland. During that time the young Casimir strengthened the financial condition of the state by saving resources; repaid debts on mortgaged estates; curbed banditry in the provinces; improved the tone of the royal palace by removing unsuitable courtiers; and strengthened relations with the Holy See, which had been marred by his father's connections with the Hussites of Bohemia. While performing his difficult duties and leading a strict ascetic life, he impaired his health and contracted tuberculosis.

IN THE SPRING of 1483, an ailing Casimir arrived in Lithuania, the land which he now visited for the sixth time and which belonged to his father, his grandfather King Jogaila and his great-grandfather Algirdas, the Grand Prince of Lithuania. When he was there on a visit in 1481 with his father and his

brothers, there was a plot to assassinate them, but it was detected in time. He lived in Vilnius and Trakai in the summer of 1483 and was in charge of the Chancellery of the Grand Principality of Lithuania. Some of the surviving documents contain inscriptions in Latin made in his own hand. When his father returned to Poland, Casimir and his mother remained in Gardinas in the winter of 1483-84, where he died on March 4, 1484. His body was brought for burial to the Cathedral of Vilnius.

The saintly life of Prince Casimir drew attention while he was still living. After his death people began to pray at his tomb and steps were taken for his canonization. In this regard, in 1516-17 requests were made in Rome by Bishop Albert of Vilnius and King Sigismund II the Old, brother of the deceased. Pope Leo X on Nov. 4, 1517, appointed a commission for the process of canonization. Three years later the papal nuncio Zacharias Ferrerri, ar-

rived in Vilnius and began interviews with living witnesses and scrutinization of miracles. He set out the results he had collected in the first biography of St. Casimir, *Vita Beati Casimiri*, 1521. It related that St. Casimir used to wear a hairshirt under his royal robes, described his acts of mortification, his sleeping on the bare ground, his prayers at the door of a closed church, his alms to the poor, widows and orphans, and his meditations on the Passion of Christ. Among his numerous virtues, his justice and self-discipline are also attested by other sources. It is known that he was particularly determined to preserve perfect chastity by refusing to marry and adhering to the principle *Malo mori quam foedari* (I prefer to die than to be defiled).

Traditionally it is accepted that St. Casimir was canonized by Pope Leo X, who died in 1521. This is based on the Bull by the later

The best known painting of St. Casimir by Carlo Dolci (1616-1686). The original is in the Pitti Gallery in Florence.

Carlo Dolci (1616-1686) šv. Kazimiero paveikslas, labiausiai visur paplites. Originalas Pitti galerijoje Florencioje.

(Continued on Page 17)

Patron Saint of Lithuania

(Continued from Page 16)

Pope Clement VIII (Nov. 7, 1602), proclaiming that Leo X had canonized St. Casimir and that permission had been granted to celebrate his feast with a solemn liturgy in Lithuania and in Poland. This document was brought to Vilnius and a colorful celebration lasting three days (May 10-12, 1604), took place with divine services and processions in the city and the opening of the tomb of the Saint.

HIS BODY was found miraculously preserved through the period of 120 years. A new and beautiful chapel of St. Casimir was attached and incorporated into the Cathedral of Vilnius in 1636. The remains of the Saint were placed in a silver coffin and elevated above the altar. In connection with the transfer of the remains, Pope Urban VIII declared St. Casimir the Patron Saint of Lithuania. Much later Pope Pius XII, in 1948, pronounced St. Casimir a special patron of Lithuanian youth.

Lithuanian Jesuit missions and colleges contributed considerably to the development of the cult of St. Casimir. He was chosen as an example of chastity and piety.

The cult was also connected with Lithuania's struggles against the Muscovites. This was due to an extraordinary narrative, recorded by the nuncio Z. Ferrerri (1521) and mentioned by the Polish chronicler B. Wapowski (1450-1535). In 1518 a large army from Moscow threatened to occupy the Lithuanian fortress of Polotsk. A small group of Lithuanians who came to defend the city and the castle was unable to cross the swollen Daugava river. Suddenly there appeared a rider on a white horse, wearing a white cloak, with his sword held high, and he led the Lithuanian army across the swollen river. The conviction of the participants in the battle that they had seen an apparition of St. Casimir was accepted as well-founded by Z. Ferrerri. Since that time Lithuanians regard St. Casimir as their patron in their fight against the Muscovites, and Moscow as their enemy. The coffin of the Saint was kept hidden during the first Russian invasion in Vilnius (1655) and during the Great Northern War (1703).

When the Russians occupied Lithuania in 1795, the official celebration of the feast of St. Casimir was forbidden, and the church bearing his name in Vilnius was converted into a Russian Orthodox church (1831-1915). After World War II during the Soviet occupation it was again confiscated and made into an atheist museum. The Cathedral of Vilnius with the Chapel of St. Casimir was deconsecrated and converted into an art gallery. The remains of the Saint in the silver coffin, which had been kept in the cathedral for 300 years, were transferred in 1953 to the church of SS. Peter and Paul in the suburb of Antkalinis.

(From Encyclopedia Lituanica)

ST. CASIMIR

THE VATICAN ARCHIVES

by Rev. Vytautas Pikturna

Our commemoration of the 500th anniversary of St. Casimir's death, gives us the opportunity to get to know him better — his life and, after his death, the road his influence and fame traveled through Lithuania, Europe and the Americas.

In the Vatican archives, an ancient document was discovered written in Latin, and dated February 18, 1516. In it, the Franciscans in Vilnius appeal to Pope Leo X to grant sainthood to Casimir. The document is of interest not only to scholars of theology but it is also meaningful to Lithuania's history and nationalism.

"We find it necessary to inform Your Holiness," the document states, "that the Principality of Lithuania is surrounded by unbelievers such as the Tartars, Skites and the harder-than-rock Moscovites. In fact we are not only surrounded by them, but our country is infiltrated with them.

"But the most merciful God whose kindness is immeasurable wishes the inhabitants of the Principality of Lithuania to preserve their faith. For those recently converted hearts, He wants to rekindle greater devotion and to love God's laws and observe them most diligently. And for the achievement of these goals He has chosen Prince Casimir, the second son of the late King of Poland.

"The Almighty granted Casimir the virtues of fear of the Lord, knowledge, justice, steadfastness and a spirit of love to fulfill his desires, and finally called him to Himself. Casimir's grave became a most honored place where a variety of miracles have occurred.

"Our holy faith obliges us to inform Your Holiness of these facts. May your Holiness listen to the pleas of a nation of faithful and for the greater glory of God start the process of beatification of this noble youth — Casimir.

"If Your Holiness deigns to grant this wish, an even greater rekindling for the holy faith will take place in our nation."

The document is signed by Povilas, a vicar in the Franciscan Province of Lithuania and by a number of friars.

It is certain that this document played a significant role in achieving sainthood for Casimir. The Franciscans put much effort into the recognition of sainthood for this pure and holy youth. And once sainthood was a recognized reality, the sons of St. Francis named their province: St. Casimir's province.

Today, Lithuania once again is on the road of martyrdom with enslavement by Russia, materialism and moral decay. In the 15th century St. Casimir came to the aid of his country. He will do so again, if we fight for the faith and independence by our own efforts. He is our Star of Hope on our road towards freedom.

(From Bridges, January, 1984)

Untitled

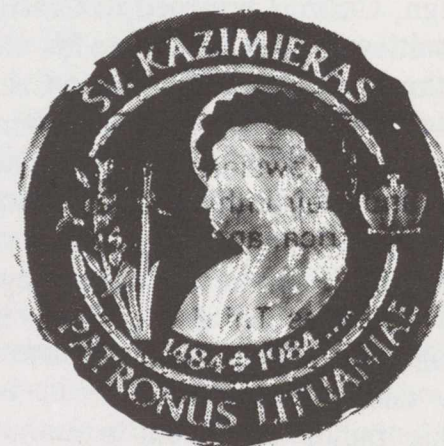
*Whispered the gods to me,
softly in a breeze:*

*"Be what you must be,
what you are,
what is easy . . .
(Not what you thought you should be;
Not what they thought you could be)
Do what comes naturally,
not what is expected of thee . . .
For truth is not toil, nor labor,
nor pain;
Nor lies in the path your sorrows
have lain.*

*Go play in the Garden we gave you
so many years ago,
(Untangle the brambles you grew there
and leave the thorns behind)
For the fruits of your senses have ripened
and there await your mind.*

—Rasa Banys

ST. CASIMIR 500th JUBILEE COMMEMORATIVE MEDAL

Actual size shown, Silver \$45, Bronze \$10. 25% discount on 10 or more medals to one address. Please add \$1 per medal for postage and packing. LITHUANIAN CATHOLIC RELIGIOUS AID, 351 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207 Tel. 212 647-2434

Interview With:

ALEXANDRE STANKE

and his

MONTREAL TRIO

by Rūta Skirius

(Continued from Last Issue)

Q: The women don't see a future career in the trio. What was your reason for organizing it?

A: I can't give you any reason except friendship. I like people. I get inspired by people, from talking with people and trying to understand them better. I guess I also figured this was a way of keeping our acquaintance going and a way of motivating them to aim for higher goals . . . together. I think I would give the same reason for all the Lithuanian things that I do.

Q: Did you ever intend to use the group as a vehicle to promote Lithuanian songs or a more contemporary sound in Lithuanian songs?

A: As I said, it wasn't musically inspired at all. Of all the musical groups I'm involved in, I'm most serious about the musical quality coming out of the Montreal Joint Choir.

Q: What do you mean by "most serious," and how many people are in this choir?

A: There are 60 in it. As their primary com-

poser and conductor, I have control over what they ultimately sound like. We won the CBC contest in a capella — singing without piano accompaniment. We produced the Kalėdos album which, by the way, is the biggest selling Lithuanian album outside of Lithuania. We sold 3000 copies in the first two weeks it was released and we were still getting orders in the summertime. One song we made into a 45 and almost all the radio stations in Canada were playing it during Christmas last year.

Q: Is it all in Lithuanian?

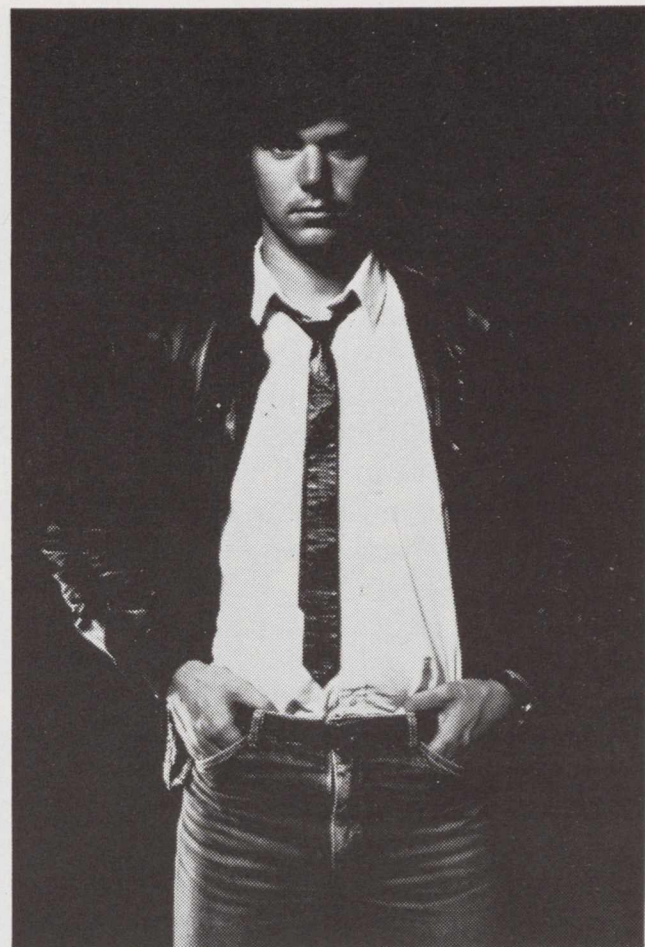
A: Yes. There are only three songs on the album and one is a universal Christmas song. That is the one that got popular. Pope John Paul II heard it somewhere and sent me a personal letter congratulating the choir and me for the fine production of it. I'm keeping the letter at home until I have a chance to make a good copy of it and put it in our choir museum room.

Q: Rumor has it that the parish priest of Los Angeles has asked you to be the choir director replacement for Mr. Budriunas, who is retiring. Has he formally asked you? And does the proposal interest you?

A: Yes and yes, but it's a matter of time because there are some complications. I can't do that yet because it would have to be for my second album and I'm not quite through writing or producing it. And then, the L.A. record company would have to buy the contract from the Canadian one for \$20,000 (and, hopefully, improve upon the contents of the contract).

Q: Did you say you were going to produce the album? I thought the record companies did this?

A: Usually, but not in my present contract. The way my contract reads now the Toronto record company gives me a set amount of \$30,000 a year to live off of and to produce an album a year. If I make an album for \$1200

Alexandre Stanke-Stankevičius

this works out fine. But I don't. The first album cost \$26,000 even using my friends, who are the **best** musicians in Canada, as the 18 background musicians on the album. It would have been **very** expensive to produce otherwise. And then, if the company does not like the results, you have to go back and redo the album at your own expense.

Q: What did you do for money after you spent the \$26,000?

A: I lived off of royalties from sales and made commercials.

Q: How did you land the record contract?

A: It's a long story. My first recordings were in French, since I was from Quebec and Quebec is mostly French-speaking. But most of the recording companies in Canada didn't go for songs sung in French; they didn't think they sounded good. Then I recorded a few songs in English, which attracted the interest of several recording companies. I decided to take the initiative and go to the biggest record company in Canada — Quality Records. It accepted me on the basis of hearing one tape of mine sung in English. That's how I ended up with a Toronto-based company when I live in Montreal. With some success now, I'm thinking about recording in Los Angeles.

Q: When did you start thinking about becoming a recording artist?

A: I never made a conscious decision to become one . . . I always expected to eventually. It wasn't like at some point I had to make a career decision. I always assumed that I would write and produce music for my lifetime. One year I stopped playing the piano because

Alexandre Stankevičius at piano with his Lithuanian girlfriend Gaila Naruševičius.
Alexandre Stankevičius prie piano su lietuvaitė Gaila Naruševičius.

(Continued on Page 18)

Stanke Interview . . .

(Continued from Page 17)

I thought that in hurting myself I would be hurting my parents (for getting divorced). The only good it did was to teach me that I must play, regardless of how it makes others feel, because this is what I love to do. I don't even care if people don't buy my albums, I'll always play. No, I take that back. I would care if people didn't buy my albums.

Q: So how did you get started in the professional recording business?

A.: I cut my first record when I was 16 years old at Le Studio. A lot of famous people have recorded at this studio, like Paul McCartney, Michael Jackson, Cat Stevens, the Police . . . even though it is lost in the woods of Montreal about 100 miles from any big city. Asia just finished an album there a few months ago. It costs \$225 an hour to rent the studio . . . and recording time may take 200 hours.

Q: How could you afford to rent it?

A: I couldn't. The record was for the daughter of a very rich man who approached me to write and produce two songs (for a 45). So I had all my musician friends help and we did it. The experience was terrible. It took so many hours. What now takes me three hours took 25-30 hours that first time.

Q: What have you done since then?

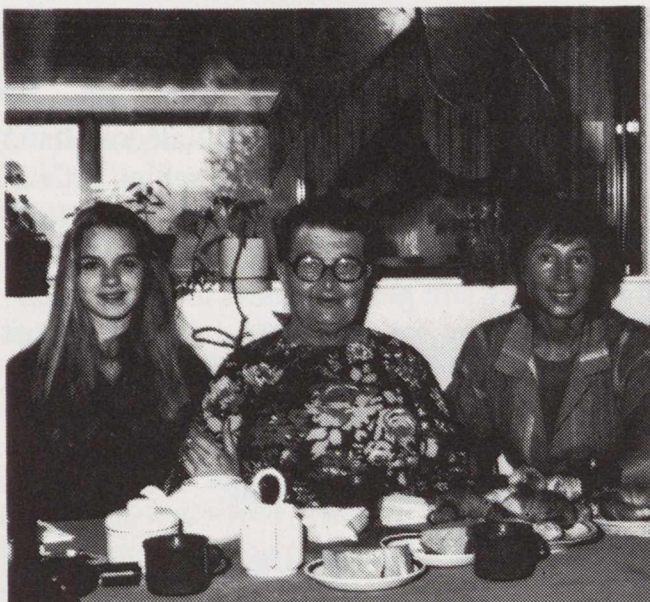
A: Lots. I'm producing my 13th record next week. I've done four 45s: two are mine, the first in French — it didn't work; the second in English and an instrumental — the instrumental worked; the third had four songs on a 45 for a play and it turned out well enough to get radio airing; and one next week will be my fourth. I've also done one solo album for a Lithuanian singer, the choir album, a record for the octet I lead, an album for Gina Capkas, a record for a Lithuanian male vocalist, a 45 for a French-Canadian . . .

Q: So you've done quite a bit of music production for other people?

A: Yes, and more than just records. Very often I produce American commercials that have been translated into French for local use. I make my primary living by producing.

Q: What kinds of commercials have you written music for? And in what language?

A: Name it! Gum, beer, gasoline, fruit juices, cheeses . . . over 50 of my jingles have been accepted. They have been written in both French and English.

On Mother's Day. From left: Sister Sofija, grandmother Viktorija Stankevičienė, stepmother Josette.

Motinos dienoje. Iš kairės: sesuo Sofija, senelė Viktorija Stankevičienė, pamotė Josette.

Q: Are any playing in the United States?

A: No, it's impossible. We're not allowed to write for another country.

Q: What is your role in all these different albums?

A: I don't personally play the piano in them like I do at concerts. I usually produce the album . . . make all the arrangements . . . musicians, recording studio. If it's my album, I write all the music to the songs, but I only write some of the words and the titles when they come to my head. This is because I don't speak English fluently. I never finish the lyrics. I sing the lyrics when they are completed in proper English. Check the lyrics sometime; I think they must come across rather strange even after being corrected for grammar.

Q: I've noticed that on your album you've abbreviated your name to Stanke, but your letters are signed as Stankevičius. Have you officially changed your name to Stanke?

A: No. All my official documents, passport, credit cards bear my full name. Stanke is like a stage name; it's shorter and easier for the public to pronounce. My father and I both use it for public image and acceptance. The people of Quebec are not exactly enthusiastic about immigrants. Actually, it was my father's father who started using the shortened version when he went to France to live. But it was always for professional purposes only. His name was Alexandre Stankevičius, so I guess my son will be named after my father to keep the tradition going.

Q: Speaking of image, I suppose you have an idea in your mind about the ideal composer/singer. Who do you admire and why?

A: Paul McCartney. He looks like a very simple man, honest and free. I like his looks and the image he portrays in music. And he is very creative. Every one of his songs is different. Even the current ones are different from each other and different from previous songs.

Q: Would you like to be the Paul McCartney of Canada?

A: Sure, of course. No, no, I take that back. I don't want to be like him . . . I don't like everything about him. I just think he's OK and doing a good job with his music. And he lives all right.

Q: Who do you think you sound like?

(Continued on Page 19)

With Gina Čapkauskienė at presentation of her record. From left: Pianist Jonas Govedas, Gina Čapkauskienė, Alexandre Stanke and Danmielius Mališka, president of "Vilnius" record company.

Su Gina Čapkauskiene per jos plokštelės pristatymą. Iš kairės: pianistas Jonas Govedas, Gina Čapkauskienė, Aleksandras Stankevičius ir Danielius Mališka, "Vilnius" kompanijos direktorius.

Stanke Interview

(Continued from Page 18)

A: Some people say I sound like Billy Joel or Genesis.

Q: Everyone seems to be getting into the video act now. Do you have plans to set an album to video?

A: Oh yeah, sure. I'd like to do it with my second album.

Q: What would you advise talented musicians or singers aspiring to get into the music business to do to prepare themselves?

A: Isn't that question supposed to be asked of someone famous? I don't think I'm qualified to answer.

Q: Still, you've achieved some success . . . especially for your age.

A: Well . . . first, I would advise them, to know everything about music itself - the classical part of it, the counterpoint, the solfeggio and ear training, the fugue, the composition, the conducting, the instrument and orchestration — everything. And you've got to be good at it. It's a lot of work and you've got to like it to want to do all that work. After that, it's a question of practicing . . . practicing to write original songs, practicing to rewrite old songs, practicing to arrange songs. Then you have to go out on the street and present tapes to whoever will hear it. And one grows like this. You've got to make people believe that you're good. Once you have one or two people who do, you can go far.

Q: But doesn't it cost money to do all this? Especially producing presentation tapes?

A: Yes. The first tape I did cost me my rent. I went to see a film producer with a cassette of a small job I did, told him how good I was, how it'd be no problem to write music for his films. He said there was no money writing for films, but there was for commercials. I, very pretentiously, said no problem there either — I could write for commercials. The man said: "Oh yeah? Let's see what you can do for this." And he showed me the text for a commercial. I took it home and right away phoned some musicians and booked studio time for the day after. As soon as it was done, I took the tape over to the producer. It was accepted, but only then did I find out that they bumped another well-known composer's music for mine. It turns out his music was due Friday. I was in the producer's office Wednesday, and I handed him the tape on Thursday. This other composer already had 12 popular albums to his credit and the commitment for this job. So while my composition ran, they couldn't pay me for it at the time. But these things pay off in the end because I got more work from the producer later that **did** pay well and residuals from the commercial. Besides, it gave me a

Lithuanian choir in Montreal. Age of members of choir ranges from 14 to 74 years. A. Stankevičius in center.

Montrealio Lietuvių choras. Chorių amžius yra nuo 14 iki 74 metų. A. Stankevičius stovi viduryje chore.

running commercial that I could take to all the other agencies for similar kinds of work. Now my name is well known in the market.

Q: Why do you want to leave that market if you're doing so well in it?

A: It's so easy for me. I can leave it and return to it anytime I want. It's secure. My main interest is in building success with my albums. It's secure. Commercials I can do anywhere in the world. It's the same. For albums I need a company capable of helping me arrange things in the studio and in marketing me to a broader public. And especially I need a company to promote one song into a hit. Many famous artist's albums were refused representation because the record companies didn't think there was a hit song on it. This happened to Geno Vanelli, Asia, Elton John, and many others! Right now I have a song ("We Broke Up the Bank") in the top 10 in Canada, but that's not good enough.

(Editor's Note: A recent call updated Stanke's progress. His song, "I Need Love" is rated #1 on one Canadian hit parade.)

Q: What if they wanted you to do things that would change your entire image?

A: I couldn't do it — it's impossible. They can't do that.

Q: It's been done.

A: Well, if I were a beginner coming to them with my tapes and asking them what they might do with me, I could understand their saying, "You've got a good voice, but we see you more like this . . ." But I'm coming to them with a proven album, with songs that have hit the charts, not only in Canada, but in Europe, too.

I'm coming with the tape for the second album and asking them for technical advice. These are my songs on the tape; they can't ask me to write "salsa" or whatever.

Q: Why are you maintaining your Lithuanian connections if you are so certain about what you want and how to get it? You could just be focusing on that and not continue your choir leader role.

A: I like them. Part of it is that we both need each other. I need their love — they're like a family to me, and I know I can help them too. I need their pat on my back and their constant encouragement; that kind of support I can't get from anyone, everywhere. They are fabulous to me . . . especially back home. They gave me my first organist job, and I won't forget that. And they are not as rich as you all are here in L.A. I know that if I'm rich I will want to help them, but I also know that if tomorrow everything collapsed on me, I would always have a place to sleep.

★ ★ ★

If anyone wishes to purchase Alexandre's popular album, please write Quality Records Limited directly at:

Quality Records Limited
Marketing Division #1,
480 Tapscott Road,
Scarborough, Ontario M1B1W3.

(Ed.'s Advice: Get the tape — records have always arrived broken.)

YULETIDE ON TROFIMOVSK

Barren and uninhabited, its only vegetation the moss that grows in the permafrost, Trofimovsk lies well within the Arctic Circle, a tiny island at the mouth of the river Lena, not far from Tiksi. Late in 1942, as the winter ice was closing in, 400 Lithuanian women and children were dumped on Trofimovsk. And dumped with them were the bricks and lumber from which they were to build their camp.

Most of the 400 died on Trofimovsk, of cold, hunger, exhaustion and scurvy. They could nearly all have been saved. But nobody cared — and they were left to die.

Once winter set in, prisoner details would drag friends' bodies from the leaky huts and pile them up some distance from the camp. When their parents died, children were transferred to "the orphanage". Their bodies were carried out in sacks and thrown on the pile. There may have been several little bodies in a sack; nobody could tell.

Blizzards made it impossible to leave the huts; the dead might lie for days beside the living. And when the time came for them to be taken out, their hair would often remain caught in the ice that had formed around them.

Much of what we know of Trofimovsk comes from the personal testimony of Dr. Dalia Grinkevičiūtė. It is from her account that we reconstruct an incident in which she was personally involved.

★ ★ ★

There were forty women in our section. Only four of us were able to stand up and go to work.

We had to go and find logs brought down by the Lena some miles from the camp. When we found them, we chopped them out of the ice and hauled them back . . . to heat the guards' quarters. Our shoulders were covered with sores from the chafing of the sleigh-ropes.

Every night I used to creep out of bed and steal a few bits of wood for our brazier (*barabona*). This was the only way we had of melting snow and ice into the water the sick women wanted, and of heating bricks to warm their feet.

But when the brazier was alight, the ice on the ceiling melted, too, and dripped down on us. We lay under a sheet of ice.

On Christmas Eve, 1942, guards burst into our hut. They had picked up my footprints in the snow and caught me red-handed. I was up for trial.

Seven people appeared in court, counting me — five charged with stealing firewood, two with taking bread. (These two fainted in the warm bakery!)

I was the last to plead. I pleaded guilty.

The court withdrew.

Not long to wait now, I thought; for with the court's verdict our suffering would be over. They would march us all off to the punishment camp 30 km away . . . and not one of us would

Victims of Soviet Russia's 2000 prisoners and concentration camps have not remained silent. Lithuanian Dalia Grinkevičiūtė, M.D., is one of the prisoners who managed to write down her experiences and smuggle them out to the West. Dalia's memoirs, entitled *Frozen Inferno*, are now available in English translation.

reach it. We would all freeze to death on the way. With the spring thaw, any of our friends who happened to survive would see the ice floes carrying our bodies out to sea.

The court returned its sentence: three years each for those who had stolen timber, one year for those who had stolen bread.

A few days later, the condemned were taken off to prison. A blizzard blew up on the way. We heard of one party that got lost: they probably all perished with their guards.

But I was not among them. I had been acquitted because of my "sincere confession"! I returned to my hut.

It was freezing. My mother was still lying there unconscious, her face so bloated that you could not see her eyes. She was lying on a board, with a sack for a blanket. There was no water. The brazier was out.

I went back to steal more wood.

—Adapted from *Frozen Inferno* (NY: 1981)
by John W. Doyle, S.J.

A Russian was convicted by a Soviet court for calling the Minister of Culture a fool. He got 20 years—five years for slander and 15 years for revealing a state secret.

BOOKS ON LITHUANIAN HISTORY IN ENGLISH

Land of Crosses—The Struggle for Religious Freedom in Lithuania, 1939-1978, by Michael Bourdeaux. 325 pgs., soft cover. \$8.75 plus \$1.50 postage and handling charge. Obtainable at:

LITHUANIAN DAYS PUBLISHERS
4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, CA 90029
Tel. 664-2919

THE CROSS OF VYTIS

The Cross of Vytis (Vyčio Kryžius) was the first decoration established by the newly formed Republic of Lithuania, being authorized on November 30, 1919, by President Antanas Smetona, while the fate of the nation was still in doubt. The Lithuanian army was engaged in a life and death struggle in a three-way war between the Bolsheviks, the German-White Russian Bermondists, and Poland. In order to recognize individual acts of bravery and intelligence in battle, the Cross of Vytis was established.

The Cross is designed in the form of a double-barred cross, an emblem originating back in the 14th century. Made of silver, the decoration is trimmed with black and white enamel, with a red enamel shield in the center bearing the national emblem, Vytis. Following the tradition of European military decorations, two crossed swords were placed behind the Vytis shield, signifying that it had been awarded for combat. The reverse side bears the simple inscription, "Už Narsumą, 1919," (For Bravery, 1919). The decoration was worn on the left breast hanging from a red ribbon with a black stripe towards each edge.

The cross came in two classes: First class with swords for combat, and second class without swords. Each class had three degrees, the highest being the third degree. The degree is determined by the number of oak leave/branches attached to the ribbon. Pictured is a First class, Second degree Cross of Vytis. All crosses are numbered on the edge. Persons awarded the Cross of Vytis could wear the decoration at all times.

The recipients of the Cross enjoyed preferred status, including special pensions, educational grants for their children, and discounts on railroad fares. The very first Cross, numbered "1", was awarded to private Juozas Aliulis in the Grand Duke Gediminas regiment. The Second class cross number "1", was awarded for outstanding military bravery in combat and, therefore, is comparable to the American Congressional Medal of Honor. It was awarded only to the bravest of the brave. In total, 1,433 individuals were recipients of this award. With each Cross came a presentation certificate, inscribed with the recipient's name.

By Vincent Alones and Henry L. Gaidis
(From "The Knight," Aug.-Sept. 1981 issue)

In Lithuania when you are being asked embarrassing questions you are being interviewed by the KGB; in America you are being interviewed by Barbara Walters.

Are you a subscriber to Lithuanian Days?
If not, why not become one now!

A Genuine Soviet Woman

("We Could Use a Little Slavery...")

I THANK the Party and the Soviet Government for freeing me, a simple woman, from slavery and granting me equal rights... Now I have the right to work and gladly take advantage of it... I'm a bricklayer. I build houses and carry bricks... My lady friends don't shun physical work either... They build houses, asphalt the roads, lay out sidewalks, and lug around all kinds of things... And why not! My husband is an engineer with a university degree. How much do you think, does he earn? 120 rubles on paper. After all the deductions, only crumbs are left. A small loaf of bread costs 36 kopecks, a liter of milk — 28 kopecks, an egg — 12 kopecks, a kilo (2.2 lbs) of butter — 3.5 rubles. Herrings... and fish are a rare sight in the stores. Nobody even knows their accurate price. As for sugar, oatmeal, peas, or macaroni... they fetch a heavy price.

Meat? Our poets are preparing to write odes in its honor — The shelves are empty, in almost all the butcher shops.

I often think that housekeeping and taking care of the children, educating them, is also work... a woman's duty. But then I immediately banish from my head this thesis devised by ideologists of rotten capitalism. These activities are not considered work by the Party and Soviet government... They consider it the Soviet women's leisure time. If a woman does laundry, cooks for her family, takes care of children, sews, knits, mends, she does not create material goods for the state. Sweat and exhaustion in the collective garden on Saturdays and Sundays? That is her rest...

I sometimes think that we liberated women in the free Soviet land, could use at least a little slavery: we would not have to work that hard... But I chase away these anti-Soviet thoughts. Otherwise I might speak out in a dream; some outsider might hear it and think that I'm trying to destroy the Soviet system. That may put me immediately into a psychiatric hospital or a concentration camp. I'm not afraid for myself, but for my children. All the avenues would be barred for them: they would be entered into the lists of anti-Soviet individuals.

Physical work, the Soviet woman's leisure, and, pardon me, the days of rest, have exhausted me so thoroughly that I decided to get a medical check-up. I didn't go to the polyclinic. They are always crowded. One may have to wait the whole day and still not get to see the doctor. And even if you get to see him, it doesn't do you much good. He'll give you a prescription for some pills, which are anyway unavailable in our drugstores. And as for the special clinics, special drugstores, special

prescriptions and special services, only the Soviet master class is entitled to them...

I DECIDED instead to see a good specialist at his home. I took 50 rubles I had saved and went to look for him... A chubby man opened the door. I told him what I wanted, but he said that the doctor lived on the third floor. He was a veterinarian, he said. "That's even better," I mumbled. "I want to find out at last what kind of animal I am."

The veterinarian's eyes grew wide. He looked at me, as if I were nuts, and started edging backwards. But I cornered him and forced him to hear me out. This is what I told him:

I hurry to work and back from work like a dog, with my tongue hanging out. Throughout the day, I toil like a horse. After work, I stumble to the store to buy a few things. Crowds again. When in my haste I step in front of someone in the long line, I hear: "Don't push like a pig." Losing my patience, I make an angry retort. I am told then: "Don't bark like a bitch"... I finally slip out from the store and drag everything home, like a mule. Back home, I prepare dinner, scurrying like a weasel. My husband comes home in a dismal mood. He quips angrily: "What have you been doing all day, you cow; why isn't my dinner ready?" I want to avoid quarrels and so I keep silent, like a dumb fish. After dinner, my husband stretches out on the sofa and reads newspapers, staring at the TV. Or dashes off to his friends. I do the ironing. Then comes the dusting, sweeping. A little sewing here, a little mending there. On and on. Later at night my husband drags himself home and collapses into bed. Meanwhile, I'm still far from finished with my housework. And he says "Kitten, sweet, cuddle up to me." I keep silent like a sheep and go to him. Tell me now, sir, as a specialist of four-legged creatures, what kind of an animal do you think I am?

He looked at me, compassion visible in his eyes, and said sadly: "You are a genuine Soviet Woman"...

From the Underground Publication
DAWN (AUŠRA)

Interesting car license plate, not only a Lithuanian name, but also the Lithuanian motto: "Live Free or Die." Owner of the car is K. Daugela, Bedford, N.H.

Greetings

Dear Mr. Charge d'Affaires:

It is with great pleasure that I extend to you and to the Lithuanian people the sincere greetings and warmest best wishes on the 66th anniversary of the independence of Lithuania.

The United States does not recognize the illegal incorporation, by force of arms, of the States of Lithuania, Latvia and Estonia into the Soviet Union. As President Reagan stated in his message commemorating the 1922 recognition of the Baltic States by the United States, the American people "share the just aspirations of the Baltic nations for national independence," and we uphold their right to determine their own national destiny, free of external coercion. We remain deeply concerned by the continuing violations of human rights and freedoms that occur in Lithuania and its two Baltic neighbors, and we offer our sympathy and support to the men and women and their families who suffer persecution for religious and democratic political beliefs.

The struggle by Lithuanians and their friends to gain liberty for their homeland has been difficult and will probably remain so. Yet as the efforts of the patriots and their colleagues in the nineteenth century were rewarded by the independence which they proclaimed on February 16, 1918, so can we hope and trust that today's struggle for Lithuanian self-determination may also be justly successful in the future.

Sincerely yours,
George P. Shultz

Dr. Stasys Backis
Charge d'Affaires of Lithuania

IT'S TIME TO RENEW YOUR
SUBSCRIPTION TO
"LITHUANIAN DAYS"
FOR 1984!

Idomi automobilio numerio lentelė iš New Hampshire, ne vien tik lietuviškas vardas, bet ir šūkis: "Gyvenk laisvas arba mirk." Mašinos savininkas inž. K. Daugėla, Bedford, N.H.

GARBĖS PRENUMERATOS

Irena, A. Aižinai, Chicago, IL
Rasa Andrews, Vacaville, CA
P. Aras, Santa Monica, CA
Br. Aušrotas, Juno Beach, FL
V. F. Backus, San Gabriel, CA
Rev. Dr. Bačinskas, Australija
J. Bagdonas, Woodhaven, N.Y.
G. Balanda, Warren, MI
Ed. B. ...ris, Sta. Monica, CA
Inž. Peter Beltran,
L. Baltrėnas, Los Angeles, CA
V. Barkus, Omaha, Nebraska
V. Beleckas, Sunny Hills, FL
John W. Bernotavicz
Rev. A. Bertašius, El Paso, TX
Dr. K. C. Bobelis, St. Petersburg, FL
Juozas Briedis, West Bloomfield, MI
R. A. Bužėnas, Los Angeles, CA
Inž. V. Čekanauskas, garbės konsulas,
Los Angeles, CA
Rev. V. M. Cucuras, Providence, RI
John Čiurionis, PA
A. Daukantas, Santa Monica, CA
Stasys Daugėla, Santa Monica, CA
Vysk. A. Deksnys, Vokietija
Dr. A. M. Devenis, Long Beach, CA
Inž. Algis Didžiulis, Bogota,
Colombia
A. Dičius, Santa Monica, CA
Vincas Dovydaitis, San Clemente, CA
Rev. A. Dranginis, Baltimore, MD
P. Duda, Chicago, IL
J. Dženkaitis, Glendale, CA
East Cambridge Branch Library, MA
A. Galdikas, Brentwood, CA
P. Gauronskas, Santa Monica, CA
Inž. Br. Galinis, Norwell, MA
J. Girevičius, Ont., Canada
P. Gruodis, Chicago, IL
Paul Gylis, Olympia, WA
Inž. Algis Jonynas, Pacific
Palisades, CA
E. ir L. Jarašūnai, Santa
Monica, CA
A. Jakštas, Australija
R. Janowska, Norristown, PA
E. Jonušas, Omaha, Nebraska
Dr. J. Jurgilas, Rancho Sta Fe, CA
P. Karosas, New Britain, CT
Kazys Karuža, Los Angeles, CA
Dr. J. S. Kriaučiūnas, Putnam, CT
A. Kudirka, Ormous Beach, FL
H. V. Kulber, Brooklyn, NY
Jonas Kutra, Sta. Monica, CA
Dr. Šarūnas Karuža, Los Angeles, CA
St. Keteriauskas, Los Angeles, CA
Mrs. Isab. Kirk, San Leandro, CA
Dr. Alf. Kontvis, CA
Msgr. J. Kučingis, Los Angeles, CA
S. ir J. Kvečas, Santa Monica, CA
C. A. Laucius, Chicago, IL
L. Lengnikas, Hamilton, Canada
J. Levickas, Palos Park, IL
G.T. Levinskas, Creke Casur, MD
M. Lietuvnikas, Orlando, FL
K. Majauskas, Chicago, IL
Dr. V. McCleris, Livonia, MI
F. Masaitis, La Mirada, CA
B. Maskeliūnas, Toronto, Canada
Inž. Vacl. Mažeika, Park Ridge, IL
Inž. A. ir L. Mažeikos, Marina
del Rey, CA
A. Mažulis, Santa Monica, CA
A. Merkelis, Great Neck, NY
Ign. Medziukas, Los Angeles, CA

A. Mikalajūnas, Sta Monica, CA
Dr. V. Mileris, Livonia, PA
A. Milius, Santa Monica, CA
A. Mingėla, Hamilton, Canada
A. Musteikis, Fallon, NE
M.L. Namikai, M.D., Glendora, CA
A. Naudžiūnas, Boston, MA
G. Okunis, Flushing, NY
Kun. Th. Palis, Pittsburg, CA
Rev. V. Pavalkis, Milpitas, CA
Vladas Pažiūra, Anaheim, CA
F. Petrauskas, Syracuse, NY
J. Petrikonis M.D., Woodbine, IA
J. Petronis, Los Angeles, CA
E. Pikelis, Chicago, IL
P. Pranis, Vista, CA
Rev. K. Pugevičius, Brooklyn, NY
R. V. Prasčiūnas, Westhilss, CA
Rev. A. Račkauskas, Brooklyn, NY
RFE-RL, Inc., NY
Inž. Juoz. Rasys, Cambridge, MA
Rev. Dr. P. Ragažinskas, Central, NM
G. W. Radvenis, 1326 McCollum St.,
Los Angeles, CA
Kun. V. Radvina, Clover Valley, CA
Rev. A. L. Rubšys, Manhattan, NY
A. Rugys, Lantana, FL
Inž. A. J. Rudis, Blue Island, IL
V. Raulinaitis, M.D., Santa
Monica, CA
K. R. Razauskas, Dearborn Heights, MI
J. V. Roland, San Francisco, CA
Kun. Paul Sabulis, Waterbury, CT
O. C. Šadeika, Farmington Hills, MI
Peter Sakas, Los Angeles, CA
J. B. Sabal, Cleveland, OH
M. Šarauskas, Winnipeg, Canada
Wm. R. Savage, Reno, NV
M. R. Shalins, Woodhaven, NY
C. M. Shimkus, W. Hartford, CT
A. Sinkys, Santa Monica, CA
E. ir J. Sinkiai, Santa Monica, CA
Dr. J. Skirgaudas, La Jolla, CA
Dr. V. Skirgaila, Rancho Palos
Verdes, CA
Dr. Paul Švarcas, Mascoutah, IL
Rev. E. Statkus, Grand Rapids, MI
S. Šližys, Dearborn Heights, MI
Dr. D. Surantas, Rockford, IL
J. Švedas, Cicero, IL
Inž. J. Talandis
V. Tamošiūnas, Detroit, MI
B. Tiskus, Collinsville, IL
K. Trečiokas, NJ
J. Truškauskas, Los Angeles, CA
Rev. I. Urbonas, Gary, IN
V. Urbonas, St. Petersburg
Beach, FL
A. Uždavins, Canton, MI
Inž. V. Vidugiris, Palos Verdes, CA
V. Urbaitis, Mayfield Heights, OH
A. Vakselis, Richmond Hills, NY
Dr. Valiska, Montreal, Canada
Dr. J. K. Valiūnas, New Rochelle, NY
Juozas Vitėnas, Washington, D.C.

★

AUKOS

Aukos po \$25—

Stasė ir Stasys Damuliai, Vista, Ca

Aukos po \$10—

S. Jankauskas, E. Rukštelytė-
Lundstrom, Rev. A. Baboras

Aukos po \$5—

G. Balaudas, G. Breichmanas, A.

Alčiauskas, P. Uknes, M. Kuncčienė, Labai ačiū už parėmimą L.D.
Sta. Dabkus, Edv. Liaužys, F. A. žurnalo.

Galdikas

A. Skirius, leidėjas

BALTIC BAKERY

JUOZAS ir ALDONA ANKAI—savininkai

4627 S. Hermitage, Chicago, IL 60609 —Telef. (212) LA 3-1510

— ir —

2616 W. 69th St., Chicago, IL 60629—Telef. (312) 737-6734

Siunčiame duoną ir raguolius į visas Amerikos dalis

PRAŠOME!

Pagal savo išgales aukoti TAUTOS FONDUI

savo uždaviniais vykdyti Lietuvos Laisvės Išdui—laisvajai Lietuvai
padėti atsistatyti, 6-šiomis kalbomis ELTOS informacijoms leisti, ra-
dijo transliacijoms į okupuotą Lietuvą finansuoti ir politiniams kali-
niams gelbėti.

Nepamirškite tam tikrą procentą ir savo testamente įrašyti:

Non-profit, Tax Exempt Corporation
LITHUANIAN NATIONAL FOUNDATION
P.O. Box 21073, Woodhaven, NY 11421

Simon Travel
nauju pavadinimu

AUDRA TRAVEL
kviečia keliauti kartu

11 DIENŲ LIETUVOJE!!!

Gegužės 15

Rugsėjo 4

13 DIENŲ SU GIMINĖMIS!!!

Gegužės 21	Liepos 4	Rugpiūčio 9
Gegužės 29	Liepos 12	Spalio 2
Birželio 27	Liepos 26	Gruodžio 19

VIENOS SAVAITĖS ➤ Gegužės 21 Rugsėjo 10
Liepos 10 Spalio 2

Skridimai numatyti patogiomis prancūzų ir suomių oro linijomis.
Kelionės lydimos patyrusių palydovų.

Mūsų įstaigoje jūs gausite geriausią patarnavimą:

- sutvarkant dokumentus išskvietimams
- nuperkant automobilius, kooperatinius butus bei kitas dovanas giminėms Lietuvoje
- tarpininkaujant bei suteikiant ypač gerą finansinę paramą, greitą ir labai naudingą giminėms Lietuvoje palikimų sutvarkymą.

Visais atvejais garantuojamas sąžiningas ir konfidencialus patarnavimas

Smulkesnių žinių teiraukitės nauju adresu:
1576 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada M6P 1A4
(Priešais Lietuvių namus)

Tel. (416) 532-8772 arba (416) 537-3060
Telex 06-986766 TOR

Kelionių įstaigos registracijos numeris — 2159872
Savininkė — Audronė Našlėnaitė-Simon

LIETUVIŲ DIENOS
Žurnalo ir knygų
PLATINTOJAI

J. A. V-se

Brooklyn, N.Y. — "Darbininko" adm-ja
So Boston, Mass. — S. Minkus
Chicago, Illinois — Balys Brazdžionis
"Gifts International," "Parama"
"Marginal"
Cleveland, Ohio — J. Zilionis
Detroit, Mich. — St. Anthony's Parish
Library
Los Angeles, Calif. — V. Prižgintas
Putnam, Conn. — Immaculate Conception
Convent
Rochester, N.Y. — A. Sabalis
Waterbury, Conn. — "Spauda"
Woodhaven, N.Y. — "Romuva"

AUSTRALIJOJE

Adelaide, Edwardstown — A. Kubilius
Melbourne-St. Kilda — F. Sodaitis
Glen Osmond, S. A.
Mirren, S.A. — J. Rupinskas

KANADOJE

London, Ont. — A. Puteris
Toronto, Ont. — V. Aušrotas, A. Kuolas,
St. Prapas
Montreal, Que. — P. Rudinskas (Parish
Library)

AMERIKOS BALSAS
(VOICE OF AMERICA)

Rytinė laida 6 val. 15 min. ryto Lietuvos
laiku (10:15 vakaro Vašingtono) 31, 38, 42 ir
49 metrų bangomis.
Pirmoji vakarinė laida 18 val. vakaro Lietuvos
laiku (10 val. ryto Vašingtono) 20, 25 ir 31
metrų bangomis.
Antroji vakarinė laida 20 val. vakaro Lietuvos
laiku (12 val. vidurdienį Vašingtono) 14, 15,
20 ir 25 metrų bangomis.
Šie laikai vasaros metu. Žiemos metu tiek
Lietuvoje, tiek Vašingtone reikia laikrodį at-
sukti vieną valandą.

VOICE OF AMERICA
Lithuanian Service
Washington, D.C. 20547

THE BATTLE OF GRUNWALD

Liberal English translation with prologue and
epilogue by J. J. Bielskis. From the adapted
version of the original in Russian by Ivan K.
Sokolnikov. An historical novel of the Battle
in 1410 with the Teutonic Knights. 160 pp.
and XXXI footnotes. Los Angeles, 1963.
Price—\$3.00 Hard Cover \$4.00
plus \$1.00 postage

LIETUVIŲ DIENOS
4364 Sunset Blvd.
Los Angeles, CA 90029
(213) 664-2919

LIETUVIŲ RADIOJOS PROGRAMOS

kurios bendradarbiauja su "Lietuvių Dienomis"

LOS ANGELES, CALIF.

KALIFORNIJOS LIETUVIŲ RADIOJOS
LITHUANIAN MELODIES
Stotis KTYM, banga 1460 AM
Šeštadieniais 12:30-1:00 p.p.

Kleiva Rūta Vildžiūnienė, pirmininkė

Programų Koordinatorius
HENRIKAS BAJALIS
207 N. Windsor Blvd.
Los Angeles, CA 90004
Tel.: (213) 467-6467

BALTIMORE, MD.

"RADIO PROGRAMA LIETUVIAMS"
Girdima sekmadienio popietėmis 3:15-4:00
WBMD—740 Kilocycles
Šios programos vedėjai:
Albert J. Juškus—4515 Wilmslow Rd.
Baltimore, MD 21210 Tel. 366-4515
Kęstutis Laskauskas, 1312 Birch Ave.
Baltimore, MD 21227 Tel.: 242-1779

BOSTON, MASS.

Lietuvių Radijo Valanda
LAISVĖS VARPAS

Sekmadieniais
9:10-10:00 ryto iš WCAV-FM 98
12:10-1:00 val. 1460 AM iš WBET
Petras Viščinis, vedėjas
173 Arthur St., Brockton, Mass. 02402
Telefonas: (617) 586-7209

LIETUVIŲ RADIOJOS KORP. PROGRAMA
Seniausia liet. radijo programa Naujoje
Anglijoje, veikianti nuo 1934 m. bal. m.
vedama Stepono ir Valentinos Minkų
girdima sekmadieniais 8:00 iki 8:45 ryto
Boston, Mass.—WLYN—1360 bangos AM
programoje: pasaul. žinių santrauka, muzika,
dainos ir Magdūtės pasaka.
Taipgi pas mus gaunamas "L.D." žurnalas,
ir didelis pasirinkimas lietuviškų knygų,
plokštelių ir lietuviškų suvenyrų.
502 E. Broadway, So. Boston, MA 02127
Telefonas: 268-0489

CHICAGO, ILL.

Sophie Barcus Radijo Šeima
7 Programos savaitėje
šeštadieniais ir sekmadieniais nuo
8:30 val. ryto iki 9:30 val. ryto
Visos programos iš WOPA 1490 kc AM
Programos vedėja Aldona Daukus-Barcus
Transliuojama iš nuosavos studijos
WOPA, 1490 AM banga
7159 S. Maplewood, Chicago, IL 60629
Tel.: 778-5374

LIETUVOS AIDAI

Kasdien nuo pirmadienio iki penktadienio
8:30 val. vakaro
Visos laidos iš tos pačios stoties
WCEV 1450 AM banga
Veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
2646 W. 71st St., Chicago, IL 60629
Phone: 778-5374

ST. PETERSBURG, FLA.

"Lietuvos Aidų programa
kas šeštadienį 12:30 p.p.
11110 AM banga, WTIS stotis
veda KAZĖ BRAZDŽIONYTĖ
Rašyti: 2646 W. 71 St., Chicago, IL 60629
Telefonas (312) 778-5374
Atstovas St. Petersburg—K. Kleiva
Tel.: 360-1479

CLEVELAND, OHIO

LIETUVIŲ RADIOJOS PROGRAMA
TĖVYNĖS GARSAI

Isteigta 1949
Girdima sekmadieniais 8-9 val. ryto
WZZP, FM 106.5 m
Vedėjas—Juozas Stempužis

4249 Lambert Rd., Cleveland, Ohio 44121
Telefonas: (216) 382-9268

DETROIT, MICH.

Lietuviškas Balsas—Lithuanian Voice
WCAR—1090 BANGA LIVONIA
Sekmadieniais 8:30 iki 9:00 val. ryto
Visais programos reikalais kreiptis:
KAZYS GOGELIS
13436 Garfield, Detroit, MI 48239
Telef.: 535-6683

LIETUVIŠKŲ MELODIJŲ RADIOJOS VALANDA
1011 W. Huron, Pontiac, MI 48054
WPON—1460 AM

Pirmadienį ir trečiadienį nuo 2 iki 3 p.p.
Penktadienį nuo 6-7 val. vak.

Programos ved. Algis Zapareckas
Bendradarbiai: Ant. Zaparackas, Algis
Lapšys, Edv. Skiotys, Violeta Abariūtė
4120 Yorba Linda Dr., Royal Oak, MI 48072
Tel.: 549-1982

HARTFORD, CONN.

"TĖVYNĖS GARSAI"

Connecticut vlst. liet. kultūrinė valandėlė
WRYM—840 AM

Kiekvieną sekm. 4:30-5:30 val. p.p.

Programos vedėjas A. Dragūnevičius

Pranešėjai:
Zita Dapkienė, Alfonsas Dzikas ir
Longinas Kapeckas

273 Victoria Rd., Hartford, CT 06114
Telefonas: CH 9-4502

NEW YORK - NEW JERSEY

"LIETUVOS ATSIMINIMŲ radijo valanda
girdima kas penkt. iš WEVD stoties
New Yorke, nuo 10-11 v.v. 97.9 FM banga
Taip pat klausykite "Music of Lithuania"
programos kas sekm. nuo 2:05 iki 3:00
val. p.p. iš Seton Hall Universiteto stoties
89.5 FM — banga

Direktorius — Dr. Jokubas J. Stukas

234 Sunlit Dr., Watchung, N.J. 07060
Tel.: (201) 753-5636

"LAISVĖS ŽIBURYS"

Girdima kiekvieną sekmadienį nuo 9 iki
10 v. ryto iš WHBI stoties 105.9 FM banga

ROMAS KEZYS

917-25 54th Ave., Bayside, N.Y. 11364
Telefonas: (212) 229-9134

PITTSBURGH, PA.

The First Lithuanian Radio Program in
Pittsburgh, Pennsylvania

Pittsburgh, PA — WPIT—730 kc.
sekmadieniais 12:30-1:00 p.m.
PROGRAMOS VEDĖJAI:
Povilas ir Gertrude Dargiai
Visais reikalais kreiptis:
2040 Spring Hill Rd., Pittsburgh, PA 15243

HOT SPRINGS, ARK.

LIETUVIŠKA RADIOJOS PROGRAMA
"LEISKIT Į TĖVYNĘ"
Lithuanian Broadcasting SPA

Girdima sekmadieniais 7:00-7:30 val. ryte iš
KXOW radijo stoties, 1420 AM banga.

vedėja ir pranešėja
Salomėja Šmaižienė

204 Hilltop Dr., Hot Springs, Ark. 71913
Telefonas (501) 321-9641

ROCHESTER, NEW YORK

DAINOS AIDAS

Sekmadieniais 9:00 iki 9:30 val. iš ryto
stotis WZZI-FM 91.5 mc

IŠLAIKO LIETUVIŲ RADIOJOS KLUBAS

Klubo valdyba: Al Gečas, pirm., R. Kiršteinis,
vicepirm., J. Krokytė, sekr., Rūta Ilgūnaitė,
įžd., L. Laukaitienė, narė
320 Duman St., Rochester, N.Y. 14621

WATERBURY, CONN.

Lietuvių Bendruomenės radijo valanda

"LIETUVOS PRISIMINIMAI"

Sekmadieniais nuo 8:00 iki 8:45 v. ryto
WWCO — 1240 AM

Vedėjas: ANTANAS PALIULIS

33 Chipman St., Waterbury, CT 06708
tel.: (203) 756-1874

MONTREAL, CANADA

LIETUVIŠKAS PUSVALANDIS

Kiekvieną trečiadienį nuo 11 val. 30 min.
CFMB stotis — Banga 1410

Programos vedėjas L. Stankevičius

1053 Cr. Albanel, Duverney, P.Q., Canada
Telefonas: 669-8834

ROMA, ITALIAJA

ROMOS RADIOJOS

Transliuojamas kasdien nuo 20 val. 50 min.
iki 21 val. 10 min. Vidurio Europos laiku
41.15 ir 50.34 metrų bangomis

Vedėjas; Dr. J. Gailius
Circonvallazione NOMENTANA 162

VATIKANAS, ITALIAJA

Programa transliuojama 8 kartus savaitėje
Sekmad, rytais 10:30-11:00 Lietuvos laiku
ir kiekv. vak. 20:15-20:30 Lietuvos laiku
Bangos: 31, 25, 19 ir 196 metrų

Vedėjas: Kun. V. Kaziūnas

Adresas: Sezione Lituana, Stazione Radio
CITTA DEL VATICANO

Prašome atnaujinti
"Lietuvių Dienų" prenumeratą
1984 metams

Prenumeratos kaina:
JAV — \$20.00

Adresas:
LIETUVIŲ DIENOS
4364 Sunset Boulevard
Los Angeles, CA 90029
Telefonas (213) 664-2919

**Namai Vilniuje Pilies gatvėje. Čia buvo pasirašytas Lietuvos
nepriklausomybės paskelbimo aktas.**